

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1961

STEV. 1

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

K A Z A L O

Alojzij Šuštar: Drugi vatikanski koncil — veliko upanje	1
Gregor Mali: Prijateljstvo med duhovnikom in žensko	10
Pavel Slapar: Za železno zaveso	13
Mirko Gogala: Nova pravila Apostolske unije	26

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračate naravnost na upravo: Rev. Stanko škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Str. Quiney, Illinois USA.

Čile: Rev. dr. Trdan, Capellán, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile.

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma.

Trst: Rev. Jože Jamnik, Vicolo delle Rose 7 (Rojan), Trieste.
Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Ostala Evropa: Rev. Zdravko Reven, Grand Rue, 37, Charleroi, Belgique.

Naročnina: Za Argentino in Čile 80 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so nameni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

9 D. 1539/1925

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO VIII.

1961

ŠTEV. 1

DRUGI VATIKANSKI KONCIL – VELIKO UPANJE?

Alojzij Šuštar, švica.

Veliko je bilo presenečenje, ko je sv. oče Janez XXIII. na praznik spreobrnenja sv. Pavla, 25. januarja 1959, naznanil, da ima namen sklicati vesoljni cerkveni zbor. Novica je vzbudila nešteto komentarjev ne samo pri katoličanih in kristjanih, temveč tako rekoč po vsem svetu. Odmev na prvo naznanilo je bil precej različen. Eni so bili navdušeni in začeli takoj snovati načrte za bodočnost. Drugi so bili precej skeptični, češ, da je treba vesoljni zbor vse drugače pripravljati, razmisliti in upoštevati vse mogoče okoliščine in šele potem se odločiti za tako važen korak. Napoved Janeza XXIII. so imeli za nenadno in nepričakovano misel novega papeža, ki pa je najbrž sploh ne bo mogoče uresničiti. Tretji so bili bolj optimistični, čeprav so od vsega početka računali z vsemi dejanskimi težavami. Janez XXIII. je že v prvih mesecih svojega vladanja pokazal, da ima dovolj samostojnosti in energije, da gre svoja pota, večkrat v veliko presenečenje svoje okolice. Res je poznejši razvoj dogodkov pokazal, da misli sv. oče z vesoljnim cerkvenim zborom zelo resno. Ob priliki je celo dejal, da mu je misel na koncil prišla pod vplivom sv. Duha in ne iz človeškega razmišljanja. Danes o koncilu nihče več ne dvomi in tudi priprave so že tako napredovale, da smemo in moramo z njim računati najbrž v bližnji bodočnosti.

Eno je sv. oče s svojo napovedjo na mah dosegel: zanimanje za koncil in za vsa vprašanja, ki so z njim v zvezi, je izredno narastlo. Ker je Janez XXIII. koncil naznanil ob koncu svetovne molitvene osmine za edinstvo kristjanov in ker je od prvega početka poudarjal, da je enotnost kristjanov eden velikih ciljev vesoljnega cerkvenega zbora, je bilo zanimanje za koncil v deželah z različnimi veroizpovedmi morda še večje kakor pa v čisto katoliških deželah. Seveda se je pojavila takoj tudi cela vrsta nespornostnih, bodisi glede pojma vesoljnega cerkvenega zbora, bodisi glede udeležbe, kakor tudi glede načina dela in aktualnosti vprašanj, ki naj bi jih koncil obravnaval. V neštetihih člankih in knjigah, predavanjih in razgovorih se je položaj med tem precej razjasnil. K temu so pripomogli katoliški teologi in zgodovinarji, ki so na podlagi teologije in cerkvene zgodovine pojasnili, kaj je za katoliško Cerkev cerkveni zbor in kaj ni. Tudi nekateri nekatoliški teologi, posebno protestanti, pravoslavni in anglikanci, so pripomogli do večje jasnosti.¹ Sv. oče sam je ponovno govoril o koncilu, kakor tudi kardinal Tardini, ki vodi pripravljalna

dela, in je imel več tiskovnih konferenc o „drugem vatikanskem koncilu“, kakor se bo novi vesoljni zbor uradno imenoval.

Na binško praznik, 5. junija 1960., je sv. oče Janez XXIII. v posebnem motu proprio naznanil, da so prva predpripravljalna dela zaključena in da ustanavlja 10 komisij in dva sekretariata, ki bodo pod njegovim osebnim vodstvom in pod nadzorstvom glavne komisije pripravljala koncil.² Pozneje je papež imenoval člane komisij in sekretariatov.

Pomembna teološka knjiga o prihodnjem koncilu

Nekaj dni pred odlokom sv. očeta je izšla knjiga, ki s teološkega vidika pokaže, kakšen pomen ima v današnjem času vesoljni cerkveni zbor, kaj smemo in kaj moramo od njega pričakovati.³ Ker morda nimajo vsi prilike, da bi to knjigo brali, bi rad opozoril na njene glavne misli. Veliko drugih publikacij o bodočem koncilu je namreč ostalo pri čisto nebistvenih zunanostih, ali pa se je izgubilo v neplodno razpravljanje o stvareh, ki za koncil še niso zrele. Pričujoča knjiga pa obravnava zelo bistvene stvari in tako živo zadeva v jedro vprašanj, da je velikega pomena za razpravljanje o bodočem vesoljnem cerkvenem zboru. Avtor je knjigo tudi napisal z namenom, da bi razpravljanje o koncilu postalo čim bolj živahno, ne da bi ostalo samo kje pri malenkostih in zunanostih. Knjiga je pisana zelo jasno in odkrito. Morda se bo ta ali oni celo vprašal, če je sploh mogoče tako pisati. Da ne bodo s piscem vsi istega mnenja, je jasno. A kar pisatelj v knjigi trdi, to tudi utemelji, in jasno je, da njegove trditve nimajo nobene druge veljave, kot jim jo dajejo njegovi teološki in zgodovinski dokazi. Kot naslov sam pove, je knjiga pisana pod vidikom edinosti kristjanov, predvsem zedinjenja protestantov in katoličanov. Ta vidik je treba imeti pred očmi za pravo razumevanje knjige. Zato jo bodo bralci, ki poznajo problematiko razmerja med protestanti in katoličani, lažje razumeli kot tisti, ki protestantov in vprašanj v razmerju med protestanti in katoličani praktično ne poznajo.

Knjiga ima štiri dele. Najprej je govora o potrebi stalne obnove v katoliški Cerkvi — de Ecclesia semper reformanda —, nato o možnosti sodelovanja pri tej obnovi. Najobširnejši je tretji del o obnovi Cerkve v zgodovini in sedanjosti. Najbolj delikaten in hkrati aktualen pa je četrti del o bodočem koncilu in njegovih možnostih glede na zedinjenje kristjanov.

Cilj vesoljnega cerkvenega zbora

Da je po zamisli Janeza XXIII. zedinjenje kristjanov eden prvih in glavnih ciljev koncila, je iz njegovih izjav, okrožnic, pisem in nagovorov vedno bolj jasno. Sprva so nekateri, posebno tudi nekatoličani mislili, da bo vesoljni cerkveni zbor nekaka vrhunska konferenca vseh krščanskih veroizpovedi, kjer bodo zastopniki po dolgih razgovorih dosegli nekak sporazum in tako sklenili pogodbo o edinosti. Da so bili že v zgodovini taki poizkusi, je znano, a znano je tudi, kakšen je bil njihov dejanski uspeh. Danes nihče več ne misli na tak cerkveni zbor. Tudi če bodo zastopniki drugih veroizpovedi povabljeni na koncil, bodo zraven le kot opazovalci in morda še kot svetovalci, ne pa kot polnomočni člani. Drugi vatikanski koncil bo notranja zadeva katoliške Cerkve. A ker je danes katoliška Cerkev veliko bolj izpostavljena in njeno notranje življenje vpliva tudi na druge krščanske veroizpovedi in sploh na ves svet, zato mora biti glavni namen kon-

cila obnova katoliške Cerkve, in to s trojnimi namenoma: 1.) da katoliška Cerkev vedno bolj odgovarja božji zamisli in se tako v njej vedno bolj uresničuje božje kraljestvo in ljudje dajejo Bogu dolžno čast in sami žive božje življenje; 2.) da je katoliška Cerkev vedno bolj sodobna, da v današnjem svetu oznanja evangelij in pridobi ljudi za Boga in jih vodi k večnemu življenju, bodisi v misijonih, bodisi v starih krščanskih deželah; 3.) da katoliška Cerkev z vsemi sredstvi skuša doseči zedinjenje med kristjani. Ti trije cilji niso neodvisni med seboj, ampak tesno povezani in tvorijo notranjo enoto. Iz raznih izjav sv. očeta je to popolnoma jasno.

De Ecclesia semper reformanda

Obnova katoliške Cerkve, obnova njenega notranjega življenja, to je torej bistveni cilj 2. vatikanskega cerkvenega zbora. A nekaterim se zdi nevarno in teološko celo nemogoče govoriti o obnovi Cerkve. Zato je treba pojem, smisel in naloge take obnove katoliške Cerkve pravilno razložiti in utemeljiti. Da je za teologija Cerkve odločilnega pomena, je jasno. Kratko, zgoščeno in dobro utemeljeno poda Küng glavna načela, ki jih je treba upoštevati pri razgovoru o obnovi katoliške Cerkve. Dva vidika sta odločilna: prvi, Cerkev kot božja ustanova — da tu ni možna nobena obnova, je jasno; drugi, Cerkev kot občestvo ljudi — koliko potreb in nalog glede obnove se tu vedno pojavlja, ni treba posebej dokazovati. Kjer so ljudje v svoji konkretni resničnosti, kjer so posamezniki, skupine, ali celo narodi nosilci Cerkve, božjega kraljestva na zemlji, tam je v Cerkvi življenjski proces formacije, deformacije, reformacije in renovacije nujen in neizogiben. To je splošni življenjski zakon, ki se mu ne more izogniti ne posameznik ne narod in tudi Cerkev ne. Kristusova pričujočnost v Cerkvi in dejstvo, da sv. Duh živi v Cerkvi, Cerkve ne izloči iz sveta, je ne dvigne nad konkretno zgodovinsko razmere, je ne izolira od življenjskega procesa, v katerem se stalno nahaja svet in človeštvo. Zgodovinski razvoj Cerkve v njeni skoraj 2000 letni zgodovini to dejstvo jasno kaže. Cerkev kot božja ustanova in kot občestvo ljudi je stalno izpostavljena dvojni skušnjavi, da se ali na eni strani hoče preveč odtegniti konkretnemu življenjskemu procesu, ki je v njej zaradi ljudi, in se ozirati le na božji element, ki je večni in nespremenljiv; na drugi strani pa se lahko zgodi, da hoče biti preveč moderna in se prehitro prilagoditi trenutnim življenjskim potrebam posameznih časov in narodov. Ta dvojna skušnjava izvira iz bistva Cerkve same in zgodovinski razvoj in današnja problematika nuđita dovolj ilustracij za to.

A ne samo zaradi tega edinstvenega položaja Cerkve je potrebna stalna čuječnost in živa zavest o potrebi stalne obnove, temveč tudi zato, ker so ljudje v Cerkvi grešniki. Sveto pismo imenuje sicer kristjane sveto ljudstvo, a ta svetost je na eni strani ontološka realnost božjega življenja pri sv. krstu in na drugi stranj velika življenjska naloga kristjanov. Kako zelo pa greh ovira, ruši in razjeda to svetost, kaže zgodovina in sodobnost. Cerkev je občestvo svetnikov, a tudi občestvo grešnikov, seveda grešnikov, ki so poklicani k spreobrnjenju. Kako zelo Cerkev sama računa s tem občestvom grešnikov, kažejo posebno liturgične molitve. Konkretna posledica tega dejstva pa je, da je molitev za spreobrnjenje grešnikov v Cerkvi vedno potrebna in aktualna. Prizadevanje za tako spreobračanje grešnikov v vseh stanovih Cerkve, prizadevanje za obnovo, renovacijo in reformacijo je stalna naloga Cerkve.

V čem smejo in morejo vsi kristjani, tudi laiki, sodelovati pri tej stalni obnovi Cerkve? Küng omenja štiri naloge: vsi smejo in morajo trpeti, moliti,

povedati svoje kritično mnenje in dejansko poprijeti za delo pri obnovi Cerkve. Kaj to konkretno pomeni?

Vsi smemo in moramo trpeti pod tem, da Cerkev ni taka, kot bi morala biti. Ne bi bilo prav, če bi se v nekem naivnem optimizmu obnašali tako, kot da je v katoliški Cerkvi vse v najboljšem redu in sploh ne hoteli ali si ne upali videti napak, senčnih strani, izgub, porazov in podobnega. Prav je, da smo na Cerkev ponosni in zanjo navdušeni, a ta ponos in ta navdušenost morata ostati realna. Realna pa sta le tedaj, če trpimo pod tem, da Cerkev ni taka, kot bi morala biti, in da se pri tem zavedamo, da smo tega tudi sami krivi. Kdor pod Cerkvijo nikdar ne trpi, ta je ali ne pozna, ali ne ljubi, ali pa nobenega ne. Veliki svetniki so večkrat neizrečeno trpeli pod razmerami v Cerkvi, a zaradi tega od Cerkve niso odpadli, ampak s svojim trpljenjem, z molitvijo in s svojim delovanjem skušali obnoviti Cerkev.

Druga naša naloga je molitev v smislu binškošne sekvence, da sv. Duh pomaga: lava, quod es sordidum; riga, quod est aridum; sana, quod est saucium. Flecte, quod es rigidum; fove, quod est frigidum; rege, quod est devium. A naša molitev za obnovo v Cerkvi mora biti prava in imeti pravi namen: ne, da se zgodi naša volja, da se izpolnijo naši načrti in naše želje, ali pa želje neke majhne (ali večje) pobožne skupine, ki ima svoje posebne interese, ampak da se v Cerkvi zgodi božja volja, da pride k nam božje kraljestvo in da bo posvečeno božje ime. Zato naša molitev ne sme biti sebična, malenkostna, morda celo škodoželjna in nevoščljiva.

Tretja naloga je, da smemo in moramo povedati svoje kritično mnenje o Cerkvi. Ko je pred leti Pij XII. poudaril, da je tudi v Cerkvi potrebno javno mnenje in kritika, so bili nekateri presenečeni. A kdor misli, da v Cerkvi ni dovoljena, možna in potrebna nobena kritika, ne pozna Cerkve ne cerkvene zgodovine ne dejanskega poslanstva velikih svetnikov v življenju Cerkve. Seveda ni vsaka kritika correctio fraterna, kj prihaja iz ljubezni do Cerkve. Tudi danes je dosti kritike v Cerkvi, ki je v resnici le nergaštvo, osebna užaljenost in zagrenjenost, ozko gledanje in nerazumevanje. A na drugi strani je kritika, ki prihaja res iz ljubezni do Cerkve in ki Cerkvi več koristi kot hvalisanje in napačno navdušenje, potrebna. Tudi v pravi kritiki se kaže prava ljubezen do Cerkve. Seveda je le tista kritika prava, ki gradi, ki kristjana pritegne ože k sodelovanju v Cerkvi in k delu za Cerkev, ki ga aganžira in v ljubezni še bolj združi s Cerkvijo. Le močni in trdni, ljubezni polni katoličani so zmožni prave kritike. Če je večkrat tako malo kritike v Cerkvi in toliko nergaštva, je to znak, da je malo pravih krščanskih osebnosti.⁶ In če nekateri takoj tako nejevoljno reagirajo na vsako najmanjšo kritiko, je to znak, da kaj malo poznajo dejansko resničnost Cerkve.

Četrta naloga pa je, prijeti za delo. Le kjer želje, načrti postanejo dejanja, kjer kritika ne ostane samo pri besedah, tam postane katoliška obnova resničnost. Ta obnova pa v Cerkvi nikdar ne pomeni revolucije, a tudi ne samo restavracije, temveč obnovo v smislu gesla Pija X.: omnia instaurare in Christo, instaurare, ne restaurare in tudi ne innovare.⁶

To obnovo mora vsak začeti pri sebi, a ne sme astati le pri sebi, ampak se mora raztegniti res na Cerkev, na bližnjega, na konkretne okoliščine. Francoski dominikanec Y. Congar je v svoji knjigi o pravi in napačni reformi v Cerkvi⁷ postavil štiri temelje za pravo reformo: 1.) primat ljubezni in skrbi za duše; 2.) ostati v skupnosti celote; 3.) imeti potrpežljivost in se izogibati zakasnitvam; 4.) obnovo tako izpeljati, da se vrnemo k izvorom in tradiciji, ne pa, da me-

hanično vpeljavamo novosti. Ker Cerkev ni prepuščena človeškemu poizkušanju in iskanju, ampak ji je Bog sam dal v Kristusu in po Kristusu svojo notranjo obliko, mora vsaka cerkvena obnova iskati to edino merodajno in odločilno obliko v Kristusu. Kristus, njegova volja in njegova postava je torej edino merilo in edini kriterij za vsako cerkveno obnovo. Seveda se nihče ne more sklicevati na Kristusa proti Cerkvi kot taki. A sentire cum Ecclesia se ne kaže samo v tem, da posamezniki brez vsake lastne misli in brez vsake lastne odgovornosti čakajo samo na ukaze od zgoraj in jih kolikor mogoče mehanično izpolnijo. Vsak krišjan je pred Bogom oseba, otrok božji, z lastnim razumom in z lastno svobodno voljo, zato tudi z lastno odgovornostjo. Pokorščina Cerkvi mora roditi pravo svobodo otrok božjih, ne pa uničiti lastne osebnosti pri kristjanih.*

Obnova Cerkve v zgodovini

Naslednji, najbolj obširen del knjige govori o obnovi Cerkve v zgodovini in sedanosti. Ob branju tega poglavja pridemo ponovno do spoznanja, koliko stvari je končno v Cerkvi zgodovinsko nastalo in so torej človeškega, ne božjega izvora, zato torej tudi v zgodovini spet spremenljive in dopolnjive. Nihče ne bo tajil, da ta razvoj v zgodovini ni bil pod vplivom sv. Duha, ali celo trdil, da je bil razvoj napačen. A na drugi strani spet ne bo nihče trdil, da je bil samo razvoj prejšnjih stoletij pod vplivom sv. Duha, ves razvoj danes pa da je pod vplivom hudega duha in ga je zato treba preprečiti in zavreti. Za zgled konkretnega zgodovinskega razvoja vzame Küng pred protestantsko reformacijo posebno liturgijo, prevode sv. pisma, redove in reformne poizkuse srednjeveških koncilov. Nato na podlagi najnovejše literature o protestantski reformaciji razloži katoliški in nekatoliški pojem cerkvene obnove, oriše katoliško obnovo po tridentinskem koncilu, njen pozitivni pomen, kakor tudi njeno zgodovinsko danost in omejenost. V primeru s 16. stoletjem je prišel danes ta razvoj tako daleč, da bi bil za Lutro, če bi danes nastopil, marsikak njegov očitek brez vsake podlage. Iz tega zaključuje pisatelj, da morajo danes tudi protestanti računati s to obnovo katoliške Cerkve in zato tudi svojo reformacijo reformirati.

Obnova katoliške Cerkve po tridentinskem koncilu se kaže na več odločilnih področjih. Najprej se je gledanje na protestantsko reformacijo na katoliški strani zelo spremenilo. Danes je lažje ločiti pristne verske elemente od zgodovinskih, političnih in čisto osebnih danosti. Prav tako so protestanti v marsičem spremenili svoje stališče do katoliške Cerkve. Zato se tudi razmerje med katoličani in protestanti počasi spreminja. Posamezni konvertiti, ekumenični krožki, razgovori med zastopniki obeh veroizpovedi in sodelovanja katoličanov in protestantov ob raznih prilikah so le nekateri zunanji znaki te spremembe v mišljenju in razmerju med katoličani in protestanti.* Če so protestanti v 16. stoletju tako zelo poudarjali sv. pismo, je danes v katoliški Cerkvi sami zanimanje za sveto pismo skoraj prav tako živo kot med protestanti. Tudi katoliška liturgija se vedno bolj razvija v smeri ljudske liturgije, kakor je bila v prvih stoletjih krščanstva. Poudarjanje splošnega duhovništva laikov danes v katoliški Cerkvi ni več sumljivo, kakor je bilo v 16. stoletju. Na zunaj se kaže obnova katoliške Cerkve v vedno večji prilagoditvi Cerkve posameznim narodom in njihovim posebnostim, v vedno večji svobodi papeštva nasproti vsem političnim obveznostim in vplivom, v reformi rimske kurije, v novem cerkvenem zakoniku, v poudarjanju osebne odgovornosti, osebne vesti in potrebe tolerance, v poglobitvi katoliškega verskega življenja, ki se koncentrira vedno bolj na bistvene stvari. Kdor pozna

malo cerkveno zgodovino, kdor ve nekoliko za razmere v tako imenovanih katoliških deželah in jih primerja z diasporo in z verskim življenjem katoličanov, ki žive med protestanti, ve, kaj vse to pomeni. Da je še veliko katoličanov, tudi katoliške hierarhije, ki vseh teh problemov ne vidijo in ne čutijo, ker se ne pojavljajo v njihovem območju, ali iz kakih drugih razlogov, je prav tako dejstvo, s katerim je treba računati.

Današnja vprašanja

Zgoraj omenjena vprašanja kažejo, kako je obnova katoliške Cerkve zadnja stoletja napredovala in tako pripravila tla za zedinjenje vseh kristjanov. Toda pot do tega dogodka je še dolga, človeško gledana skoraj neskončno dolga. Protestantje omenjajo predvsem tri ovire, ki po njihovem mnenju zedinjenje kristjanov naravnost onemogočujejo: 1.) katoliške dogme; 2.) oblike katoliške pobožnosti; 3.) primat rimskega papeža. Ali je mogoče tudi v tej smeri govoriti o neki obnovi v katoliški Cerkvi, da bi zedinjenje vseh kristjanov postalo lažje, in mogoče staviti kako upanje na prihodnji cerkveni zbor? Previdno, a vendar pogumno in jasno išče avtor odgovor tudi na ta težka in zelo delikatna vprašanja.

O kaki reformaciji nauka, verskih resnic v pravem pomenu besede, v katoliški Cerkvi ni mogoče govoriti. Toda verske resnice pridejo do izraza v gotovih zgodovinsko omejenih in določenih oblikah. Poč tem vidikom je mogoče v pravem smislu govoriti o razvoju, o izpopolnitvi, v nekem določenem smislu tudi o obnovi nauka in verskih resnic. Teologija nudi dovolj zglede za to. Pri tem je treba paziti, da ne zamenjavamo verskih resnic s teološkimi šolami in mnenji in ne zahtevamo v teologiji večje enotnosti, kot jo zahteva Cerkev.

Kar se tiče katoliškega verskega dejstvovanja in ljudskih pobožnosti, je treba priznati, da se je v stoletjih pojavilo in razvilo marsikaj, kar ni v vsakem oziru najboljše in najbolj bistveno. Pri vseh ozirih na posebnosti posameznih narodov, skupin in dejanskih okoliščin je vendar treba skrbeti za poglobitev in osredotočenje ljudskih pobožnosti na bistvene stvari. V deželah, kjer žive katoličani skupaj s protestanti, je ta skrb veliko večja kot pa v tako imenovanih katoliških deželah.

Glavna težava za zedinjenje kristjanov pa je današnja oblika primata rimskega papeža. Katoličani smo in smemo biti v resnici ponosni na to, kar imamo v katoliški Cerkvi s Petrovim naslednikom, rimskim papežem. Ne gre torej za to, da bi versko resnico o primatu kakor koli postavljali v ozadje, gre le za to, ali je zgodovinski razvoj današnje konkretne oblike primata in vseh pojavov, ki so z njim v zvezi, nujna posledica verske resnice, ali pa je tudi tu možna in morda celo potrebna neka obnova. Zgodovinska dejstva, ki so v stoletjih tako ali tako vplivala na dejansko obliko in konkretno izvrševanje primata, marsikaj razlože. Publikacije zadnjih let, katoliške kakor tudi nekatoliške, prinašajo v tem pogledu mnogo jasnosti. Sedanji sv. oče Janez XXIII. kaže s svojim pojmovanjem in v konkretnem nastopu, da je zanj vodilna ideja pri izvrševanju papeške oblasti podoba Dobrega pastirja.

Upanja in pričakovanja

Kaj torej smemo pričakovati od 2. vatikanskega koncila? Se bodo izpolnili upi, ki jih tako rekoč ves svet stavi na koncil? Ali pa bo koncil prinesel novih

razočaranj? Med teologi je mnenje deljeno. Eni so skeptični, češ, da je javno mnenje v katoliški Cerkvi premalo pripravljeno na koncil, da je zedinjenje kristjanov teološko nemogoče, da bo koncil tako velik, da zaradi tehničnih težav sploh ne bo mogoče razpravljati in sprejeti konkretnih sklepov, da je večina škofov iz romanskih dežel, ki vprašanje zedinjenja premalo poznajo, da nekaterim cerkvenim krogom sploh ne gre za to, da bi se v Cerkvi kaj reformiralo in obnovilo, ker so s sedanjim stanjem popolnoma zadovoljni. Čeprav vsi ti in podobni pomisleki niso brez podlage, je vendar na drugi strani upravičeno upanje, da bo koncil pomenil odločilni dogodek v zgodovini in življenju Cerkve.

Kaj naj koncil obravnava, da bo izpolnil upanja, ki jih tisti, ki jim gre za zedinjenje kristjanov, stavijo vanj? Küng je mnenja, da ne bi smele biti na sporedu nove definicije spornih teoloških vprašanj, tudi ne kaka Marijina dogma. Glavna naloga koncila naj bi bila opredelitev škofovske oblasti¹⁹, kot dopolnitev prvega vatikanskega koncila, ki je definiral papežev nezmotljivost. Znano je, da ta dogma ni bila edini in ne prvi cilj vatikanskega koncila in da je bil že na koncilu načrt, tudi škofovsko oblast jasneje opredeliti. Posebno jasno kaže to tendenco izjava nemških škofov, ki so jo ti izdali l. 1875 in ki jo je Pij IX. izrečno odobril²⁰. Koncil naj bi najprej jasno opredelil pravice in oblast škofov po subsidiarnem načelu, ki ga je Pij XII. tako zelo poudarjal. Koncil naj bi izdelal teoretično-dogmatično podlago, kakor tudi določil praktično-organizacijsko območje škofovske oblasti. Škofje, posamezni kakor tudi združeni na škofovskih konferencah posameznih dežel in narodov, naj bi dobili veliko večje kompetence, da bi veliko več na lastno odgovornost in ob upoštevanju konkretnih razmer odločali o disciplinarnih, organizacijskih in dušnopastirskih vprašanjih. Küng omenja čisto konkretne možnosti, kjer bi škofje lahko odločali sami in od papeža dobili le potrdilo. Tako n. pr. glede oblike sv. maše. Koncil naj bi izdelal splošne norme, veljavne za vso Cerkev, škofje posameznih dežel bi odločili, kako naj se aplicirajo te norme v njihovih deželah. Pri tem naj bi se škofje iste države, ali istega jezikovnega področja, ali vsaj istega kontinenta, med seboj posvetovali in izdali skupne določbe. Gre torej za decentralizacijo in za mnogoličnost v cerkvenem življenju, ki pa ne ruši edinosti, temveč omili samo uniformiranost in centralizem. Drug tak zgled je reforma brevirja, kjer bi tudi lahko, če bi imeli škofje večjo oblast, krajevni kolorit prišel bolj do izraza. Dalje bi si bilo mogoče misliti, da bi imeli škofje večjo oblast pri določbah o delitvi zakramentov, glede vpostavitve posvečenih diakonov, morda celo možnost, najti neko rešitev pri duhovnikih, ki so zaradi celibata odpadli od Cerkve, če bi koncil najprej načelno rešil ta vprašanja za vso Cerkev. Možno bi bilo tudi, da bi bila škofom dana večja kompetenca pri določbah o zakramentu sv. zakona, pri dispensah od zakonskih zadržkov in pri dovoljenjih, ki jih morajo danes škofje vedno znova prositi v Rimu. Škofje naj bi imeli tudi večjo možnost, odločati o spornih teoloških vprašanjih. V tej zvezi je nujno potrebna reforma indeksa prepovedanih knjig²¹.

Želja, da bi oblast škofov prišla bolj do veljave, sloni na dogmatični resnici, da so škofje v Cerkvi prav tako božja ustanova kakor papež. Nevarnost, da bi posamezni škofje ob večjih kompetencah preabsolutno izvrševali svojo oblast, je seveda tudi možna. Ravno zato pa naj bi bila na eni strani potrebna odobritev od Rima, na drugi strani pa večje sodelovanje škofov v isti državi ali na istem kontinentu, in končno večja povezanost škofov z duhovniki in verniki. Zato bi moral bodoči koncil tudi vprašanje laikov vsaj načelno opredeliti. Konkretna

vprašanja o laikih in o Katoliški akciji v Cerkvi še niso toliko razjasnjena, da bi koncil mogel izdati podrobne odločbe¹³.

Ob koncu želi Küng, da bi koncil pred vso Cerkvijo in pred vsem svetom jasno izpovedal dve stvari: prvič, da je pokora nujna in potrebna za vse ude Kristusovega skrivnostnega Telesa, ker smo vsi krivi, da Cerkev ni taka, kot bi morala biti, ker vsi nosimo krivdo za to, da je Cerkev za sorazmerno malo ljudi dejansko res pot k Bogu in da so kristjani med seboj tako ločeni. Tako iskreno priznanje krivde in zahteva po zadoščenju bi bila pred Bogom in pred ljudmi ogromnega pomena. Drugič, koncil naj bi izpovedal živo in trdno vero v Boga in v našega Gospoda Jezusa Kristusa. Pogumna in vesela, navdušena in trdna izpoved vere v Boga, ki nam je tudi v času umetnih satelitov in atomskih bomb blizu in nas prav tako hoče rešiti v svojem Sinu Jezusu Kristusu, ki bo ob koncu sveta prišel sodit žive in mrtve, taka veroizpoved nam je danes potrebna.

Ta kratek oris in komentar misli, ki jih Küng razvija v svoji knjigi, pokaže vsaj malo, kako velik dogodek bo drugi vatikanski cerkveni zbor. Nihče ne zahteva, da morajo biti vsi istih misli in vsj tako gledati na Cerkev, na koncil in na vprašanja, ki so z njim v zvezi, kakor naš avtor. A od vsakega katoliškega kristjana in predvsem od vsakega duhovnika smemo in moramo pričakovati, da se za koncil zanima, da tozadevna vprašanja študira, da budi zanja zanimanje pri vernikih, da se zaveda svoje odgovornosti, ki jo ima v Cerkvi v današnjem času, in da z molitvijo, žrtvijo in delom vedno bolj dokazuje, da zaupa v delovanje sv. Duha v Cerkvi. Molimo torej: Pošlji svojega Duha in prenovljeni bomo, in prenovil boš obliče zemlje.

¹ Nekaj literature: H. Jedin, *Kleine Konziliengeschichte. Die zwanzig Ökumenischen Konzilien im Rahmen der Kirchengeschichte*. Herder-Bücherei Nr. 51, Freiburg i. Br. 1959; Asmusen H., *Das kommende Konzil*, Meitingen 1959; O. Winder, *Das kommende allgemeine Konzil*, Altenstadt Vorarlberg 1960; Jaeger, L., *Das ökumenische Konzil. Die Kirche und die Christenheit. Erbe und Auftrag*. Padeborn 1960; *Le Concile oecuménique. Lumière et Vie*. Vol. 8, Nr. 45, nov.-déc. 1959; Spindeler, A., *Das 21. allgemeine Konzil*. Augsburg 1959; Ebner, A., *Was wir vom Konzil wissen müssen*. Orientierung 31. Juli 1960, str. 149-154; Chrysostomus, J., *Das ökumenische Konzil und die Orthodoxen*. *Una Sancta* 1959, str. 177-186; Id., *Die alten ökumenischen Konzilien und das Papsttum*. *Ibid.* str. 276-283; Y. Congar, *Die Konzilien im Leben der Kirche*. *Ibid.* str. 156-171; Florovsky, G., *Das bevorstehende Konzil der römischen Kirche*. *Ibid.* str. 172-176; Schmemmann, A., *Rom, das ökumenische Konzil und die orthodoxe Kirche*. *Ibid.* str. 283-286; P. Meinhold, *Was erwarten evangelische Christen vom angekündigten ökumenischen Konzil*. *Una Sancta* 1960, str. 30-40; R. Baumann, *Ein anderes Evangelium oder Der Berg vor dem Konzil*, Tübingen 1960; Y. Congar, *Konzil und Oekumene*. *Trierer Theologische Zeitschrift* 1960, str. 129-147; Dejaifve, G., *Concile oecuménique et catholicité de l'Eglise*. *Nouv. Revue Théol.* 1959, str. 916-928; Posebna številka revije *Revue nouvelle* 15. dec. 1959 (144 str.) s članki o koncilu.

² Prim. *Osservatore Romano*, št. 131, 5. junija 1960.

³ Hans Küng, *Konzil und Wiedervereinigung. Erneuerung als Ruf in die Einheit*. Mit einem Geleitwort von Kardinal Dr. Franz König. Herder Verlag Freiburg i. Br. 1960. 250 str. Avtor je mlad švicarski teolog, ki je kot gojenec Germanika študiral na Gregorijani v Rimu, potem v Parizu na Institut Catholique. S svojo doktorsko disertacijo o opravičenju pri protestantskem teologu K. Barthu (H. Küng, *Rechtfertigung. Die Lehre Karl Barths und eine katholische Besinnung*. Einsiedeln 1957, 2. izd.) je postal hitro znan med katoliškimi in protestantskimi teologi. Lansko leto je bil poklican v Münster na Westfalskem na univerzo kot asistent pri profesorju dogmatike, letos po veliki noči pa je bil

imenovan, komaj 32 let star, za rednega profesorja fundamentalne teologije na univerzi v Tübingenu. Knjigi je dal imprimatur dunajski nadškof in kardinal Franc König, ki je napisal tudi kratek predgovor, kjer ji želi razumevanja pri bralcih in veliko razumevanja. Francosko je izšla knjiga pri založbi Du Cerf, Pariz; špansko pri Herder, Barcelona.

⁴ Prim. prvo encikliko Janeza XXIII. Ad Petri Cathedram, 29. jun. 1959, AAS 1959, str. 511.

⁵ Izmed nešteti publikacij omenjam le dve knjigi: Kritik an der Kirche. Herausgegeben von Hans Jürg Schultz. Kreuz Verlag Stuttgart, Walter Verlag Olten, 1958. Knjiga, ki prinaša predavanja na nemškem radiu, je vzbudila zelo velik odmev. Hans Wirtz, Stille Revolution. Kirche auf neuen Wegen. Laienbriefe an einen Priester. Glock und Lutz Nürnberg 1959.

⁶ „Die alte Basilika soll nicht abgerissen und neu gebaut, sie soll aber auch nicht nur ausgewaschen, geflickt und abgestaubt, sondern sie soll nach dem alten Plan des Stifters, doch für die neue Zeit — erneuert werden. Das ist katholische Reform.“ Küng, str. 79.

⁷ Y. Congar, Vraie et fausse réforme dans l'Eglise. Paris 1950.

⁸ O pokorščini v Cerkvi prim. poleg literature, ki jo Küng navaja str. 76 in 77, še: posebna številka revije Geist und Leben. 1956, št. 1; Fr. Heer, Die Wiedergeburt des katholischen Gehorsams. Hochland 1955, str. 497-512. Name-noma sem bolj obširno povzel in tu in tam prosto komentiral glavne misli tega dela knjige, kjer je govora o teološki podlagi cerkvene obnove, njenem smislu, njenih potrebi, njenih možnostih in mejah. Zdi se mi, da smemo in moramo v tej smeri to in ono dopolniti v svojem gledanju na Cerkev. Upam, da zaradi kratkih obrisov in večkrat premalo utemeljenih in razloženih trditev ne bodo nastala kaka nesporazumljenja.

⁹ Literatura o tem je zelo obširna. Prim. predvsem nemško revijo Una Sancta, ki izhaja v Meitingen b. Augsburg (Kyrios Verlag), dalje pregled literature, ki jo prinaša Nouv. Revue Théol. 1959, str. 85-91. Dalje: Villain M., Introduction à l'oecuménisme. Tournai 1958; Th. Sartory, Die oekumenische Bewegung und die Einheit der Kirche. Meitingen b. Augsburg; Id., Die katholische Kirche und die getrennten Christen. Düsseldorf; J. Lortz, Die Einheit der Christen in katholischer Sicht. Trier; R. Baumann, Fels der Wahrheit. Tübingen; Asmussen-Grosche, Brauchen wir einen Papst. Olten; Asmussen-Karrer, Trennung und Einigung im Glauben. Stuttgart; Y. Congar, Zerissene Christenheit. Wien; Fries, H., Beiträge zur Theologie der Una Sancta. München; Begegnung der Christen. Studien evangelischer und katholischer Theologen. Herausgegeben von O. Cullmann und M. Roesle. Stuttgart und Frankfurt.

¹⁰ To vprašanje stopa vedno bolj v ospredje teološkega razpravljanja. Prim. n. prim. Ratzinger, J., Primat, Episkopat und Successio apostolica. Catholica 1959, str. 260-277; Pegon, J., Episcopat et Hiérarchie au Concile de Trente. Nouv. Revue Théol. 1960, 580-588. K. Rahner, Primat und Episkopat. Sendung und Gnade, Innsbruck 1959, str. 239-262.

¹¹ Küng jo v celoti citira v dodatku str. 237-247 hkrati s komentarjem, ki ga je napisal l. 1957 benediktinec O. Rousseau.

¹² Glede želja o indeksu prim. posebno anonimni članek v Orientierung 1959, str. 124-129.

¹³ O željah, ki naj bi jih bodoči koncil izpolnil, postaja literatura vedno bolj obširna. Prim. posebno v zadnjem času A. Ebner, Was wir vom Konzil wissen müssen. Orientierung 1960, str. 149-154. Revija Wort und Wahrheit je prinesla letos tri članke ki niso podpisani, ampak le s tremi zvezdicami označeni: Die Kirche auf dem Weg zu einer neuen Welt. Anregungen und Hoffnungen für das 2. oekumenische Konzil. Wort und Wahrheit 1960, str. 245-262, 325-346, 405-422.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

ŽELITA VSEM SLOVENSKIM DUHOVNIKOM IN REDOVNIKOM
SREČNO NOVO LETO 1961

PRIJATELJSTVO MED DUHOVNIKOM IN ŽENSKO^v

Gregor Mali, Argentina

V „Anima“, reviji, ki obravnava praktična dušnopastirska vprašanja, je Jožef Müller v tretjem zvezku septembra 1957 napisal članek pod že omenjenim naslovom.

Vprašanje je staro in vedno novo. Vsak duhovniški rod mora razpravljati o njem in nasproti njemu zavzeti svoje stališče. V naših modernih časih stopa to vprašanje spet v ospredje. Nekateri namreč pravijo, da je duhovniku prijateljstvo z žensko v veliko korist, ker spopolnjuje in dopolnjuje njegovo moško značilnost, moškost (Mensch sein). Brez tega prijateljstva se duhovnik zanemari in postane posebež. „Samo ženska s svojimi posebnimi lastnostmi more moža dvigniti do njegove pristne popolnosti,“ tako je pisal nekoč bogoslovni znanstvenik. „Koristi, ki jih prinaša prijateljstvo med možem in žensko, so mnogo večje ko nevarnosti skupnega sestajanja oseb različnih spolov.“ To je že prav, da duhovnik ostane neoženjen in se vzdržuje spolnega občevanja. Vendar duhovne ljubezni, ki jo nudi prijateljstvo z žensko, tudi duhovnik potrebuje. Tudi redovniško življenje, spolnjevanje evangeljskih svetov izključuje spolno življenje, ne pa duhovne ljubezni (erosa). Sicer bi bilo življenje redovnika izredno siromašno. Izgubilo bi vsak polet in vso pestrost. Človek mora iz srca odstraniti le vse tisto, kar nasprotuje božji volji, ne pa tistega, kar napravi življenje privlačno in dragoceno. Kdor bi zahteval to, bi se vdal nenaravni, pretirani strogosti.

Vsi ti, ki zagovarjajo te nazore, navajajo za dokaze svojih trditev prijateljstva med svetimi osebami (med sv. Frančiškom Saleškim in sv. Ivano Frančiško šantalsko, med sv. Frančiškom Asiškim in sv. Klaro, med sv. Bonifacijem in sv. Liobo in drugimi).

Prijateljstva med svetniki

Zgodovinsko dejstvo je, da so ta prijateljstva res bila. Tudi se ne da tajiti, da more med duhovniki in ženskami biti čisto, duhovno prijateljstvo. Vendar je pa med prijateljstvom svetih oseb, ki smo ga omenili, in med prijateljstvom, ki ga zgoraj navedeni zagovarjajo, izredno veliko razlika. Med svetniki je bilo res čisto, sveto prijateljstvo, v katerem je imel prvo mesto Bog, ne človeški oseb. Božja ljubezen je bila temelj in vez tega prijateljstva. Jasno pa je, da sta se ti dve sveti osebi, ki ju je združeval Bog s svojo ljubeznijo, tudi med seboj zaradi Boga ljubili. Prav zato je bilo to prijateljstvo zares čisto, sveto in popolno.

Prijateljska ljubezen med moškim in žensko, ki nista svetnika, naravno oba notranje zelo zbližuje. Različna spola se privlačujeta. Zbudé se čustvena nagnjenja in stopijo v središče te prijateljske „duhovne“ zveze. Kmalu postane glavni predmet prijateljstva človeška oseba, Bog pa se umakne v ozadje. Namesto duha zavлада med osebama, ki sta iskali duhovnega prijateljstva, čutnost. Ta nevarnost je sicer manjša, če sta osebi ločeni in gojita prijateljstvo le pismeno, vendar pa se z njo ni igrati. Pogostni sestanki med osebama različnih spolov morejo duhovno streti tudi starejše, zrele in v kreposti preskušene ljudi. Prijateljstvo, ki škoduje duši, je treba opustiti. Sv. Frančišek Saleški je 6 let pred svojo smrtjo pretrgal vsako notranjo zvezo s sv. Ivano šantalsko, ker ga je ta zveza v duhovnem življenju ovirala. Prav tako je zahteval od nje, da je isto storila.

Prijateljstvo v širšem pomenu

Večkrat se zgodi, da se kaka ženska, včasih tudi redovnica, nehote preveč naveže na duhovnika, duhovnega voditelja. Podlaga te navezanosti je večkrat hvaležnost in občudovanje njegovih posebnosti. Iz tega se polagoma rodi pristna človeško ljubezen. Duhovnik, ki to opazi, mora poskrbeti na eni strani, da te duše ne pahne brezobzirno od sebe in je duhovno ne stre; na drugi strani pa paziti, da te duše ne navezuje nase, njene ljubezni ne neguje, ne sprejema in se ji ne vda. Duhovnik mora tako osebo odtrgati od sebe in jo navezati na Boga, njeno človeško, naravno ljubezen spremeniti v nadnaravno, v čisto. Duhovnik, ki bi tako žensko osebo navezoval nase, bi popolnoma uničil uspehe svojega duhovnega vodstva. Duhovno vodstvo je le tedaj uspešno, če je med duhovnim voditeljem in dušo, ki jo vodi, primerna, spoštljiva razdalja. Na to mora paziti tudi starejši duhovnik, ko daje nasvete ženskam, ki hodijo k njemu po navodila v svetnih ali duhovnih zadevah. Večkrat se moreta duhovnik in ženska pri skupnem delu dobro razumeti in se uspešno med seboj podpirati, ne da bi pri tem imela kako nedovoljeno razmerje ali kako nevarno prijateljstvo.

Prijateljstvo z žensko in celibat

Vsako intimno prijateljstvo z žensko tudi popolnoma nasprotuje duhovniškemu celibatu in poklicu. Smisel celibata ni samo v odpovedi zakonu in spolnemu življenju, ampak predvsem v tem, da daje duhovniku možnost, da se more na najpopolnejši način, brez vsakega pridržka darovati, posvetiti Bogu, njegovi službi in dušam. Ker je Kristus duhovnika sprejel v svojo službo, je ves samó njegova last. Zato nima ženska pravice, da bi v duhovnikovem srcu zavzela mesto, ki pripada samó Kristusu. Nihče ne sme stopiti med duhovnika in Kristusa; tudi ne med duhovnika in njegove duhovne otroke in ga ovirati pri vodstvu njihovih duš. Vsaka intimna zveza z žensko bi razdelila njegovo srce in ga ovirala pri dušnopastirskem delu. Ne mogel bi se potem več svobodno in neodvisno žrtvovati za duše. Ženska, ki bi bila na duhovnika navezana s čustveno ljubeznijo, bi vsega duhovnika hotela imeti zase. Tak duhovnik, ki bi živel v intimnem prijateljstvu z žensko, bi bil stalno izpostavljen sumničanju in nevarnosti, da izgubi pri vernikih vsak ugled in vpliv. Sam sveti Hieronim pravi, da so mu bili prej, preden je začel hoditi v hišo svete Pavle, vsa srca v mestu naklonjena. Potem pa, ko je začel obiskovati ženske, je izgubil zaupanje pri njih. Začeli so mu očitati toliko izmišljenih stvari, da se je moral pred njimi javno braniti. Ko je prišel za dekleta (device) posebne sestanke, so ljudje začeli o njem govoriti, da ima z njimi nedovoljeno zaupno razmerje. Če so že ob času sv. Hieronima tako govorili ljudje o njem, ki je bil svetnik, kako bi šele danes, ko so ljudje tako vdani spolnosti, sumničali duhovnike, ki bi iskali pri ženskah prijateljstva.

Posebno pa je prijateljstvo, ki bi ga duhovnik gojil do ženske, nevarno za njegovo čistost in zdržnost. Tu je treba upoštevati to, kar pravi knjiga „Hoja za Kristusom“: „Saepe videtur caritas et est magis carnalitas.“ Na tem področju kaj lahko tudi duhovnik zelo vara sam sebe. V začetku more res biti duhovnikovo intimno razmerje do ženske nedolžno, čisto, pošteno. Toda ko bo najmanj mislil, se bo v to razmerje polagoma začela vtihotapljati čutnost in zahtevala svojega deleža. Škof Sailer pravi, da je pot nedolžne ljubezni zelo ozka. Zato jo kaj lahko človek zgreši, posebno tedaj, kadar je njegovo srce vznemirjeno.

Prijateljstvo med mladeničem in mladenko se kaj lahko spremeni v spolno, čutno ljubezen, ki ju bo kmalu popolnoma dobila v svojo oblast. To, kar velja za mlade ljudi, velja tudi za prijateljstvo med odraslimi ljudmi, tudi za prijateljstvo med duhovnikom in žensko. Nevarnost je še večja, če kdo izmed njiju v življenju trpi nerazumevanje, se čuti od vseh zapuščenega in osamljenega, in zato išče sočutja in tolažbe. Močna čustva pa večkrat budé težnje tudi po telesnih, čutnih, spolnih nasladah. Kdor se temu teženju vdá, je že prestopil mejo dovoljene prostosti in izbral pot navzdol.

Zgled za to je Don Francesco v Weingartnovi noveli „Castel morto“. Začel je intimno razmerje s hčerjo odlične družine. Opomine svoje vesti je zavračal z opravičevanjem, da duhovno prijateljstvo, ki izključuje vsako čutnost, vendar ne more biti nič grešnega. Pri tem se pe skliceval na zgodovino mistike, na življenje svetnikov in celo na sveto pismo. Ko je pa padel, je moral priznati, da je varal sam sebe, ker se ni zavedal, da ni bil izrezan iz „lesa svetnikov“. Asketična navodila, ki naj jih duhovnik upošteva v svojem vedenju do žensk, nikakor niso sad ozkosrčnosti, nezaupanja ali pretirane strogosti, ampak imajo za podlago resnico, ki uči, da je človeška narava nagnjena k slabemu.

Toda kakor v vsaki zmoti, je tudi v tej zrnice resnice. Otrok res potrebuje materine nege in ljubezni. Tudi na značaj dečka ugodno vpliva to, če je rastel skupaj s sestrami. Res je tudi, da dobra žena in zdravi otroci prinašajo možu, očetu mnogo koristi za razvoj njegovega značaja. Neoženjen, mlad samski mož more postati posebnež, čudak. Tudi duhovniku pretj ta nevarnost. Da se je izogne, se mora navezati na sobrate. Posebno pa more vse, kar pogreša, nadomestiti iskrena pobožnost do Matere božje in skrb za čredo, kateri mora biti oče in mati.

Resolucija na zborovanju duhovnikov ob II. evh. kongresu za Jugoslavijo v Ljubljani poleti leta 1935:

„II. evharistični kongres za Jugoslavijo v Ljubljani v živem prepričanju, da so domači svetniki za verski preporod naroda velikega pomena, srčno želi, da bi bila prišteta blaženim in svetnikom velika slovenska škofa, Irenej Friderik Baraga in Anton Martin Slomšek. V škofu Slomšku je nekako osredotočeno to, kar je v slovenskem ljudstvu dobrega in plemenitega. Do dna je spoznal Slomšek dušo svojega ljudstva; vse njegovo stremljenje je šlo za tem, da bi naklonil ljudstvu trajne vrednote krščanstva in prave prosvete. Baraga pa je ljubezen do Kristusa in gorečnost za zveličanje duš gnala preko mej slovenske domovine in ga napravila za velikega misijonarja v svetu. Oba, Slomšek in Baraga, sta zlasti v času moralne krize najsvetlejša vzora slovenskega ljudstva. Evharistični kongres želi, da bi se slovenski narod v celoti zavzel za svetniški proces obel velikih škofov in se zlasti obračal v molitvi k božji Previdnosti, da bi že skoraj poslala dan, ko bosta velika sinova slovenskega naroda povzdignjena na oltar.“

(II. evh. kongres za Jugoslavijo v Ljubljani 1935, Ljubljana 1936, str. 475/6.)

ZA ŽELEZNO ZAVESO

Priredil Pavel Slapar, Avstrija

I.

PRIREDITELJEV PREGOVOR

Čisto po naključju mi je prišla v roke v nemščino prevedena knjiga: G. N. Shuster, Religion hinter dem eisernen Vorhang, Marienburg Verlag, Würzburg. Originalni naslov ameriške izdaje je: Religion behind the iron curtain. The Macmillan Company, 1954. Kar bi utegnilo in moralo zanimati slovenskega duhovnika v izseljenstvu, sem prevedel in priredil. Pričujoči sestavek torej ni zgolj prevod. Da sem se tega dela lotil, sem imel naslednje nagibe:

1. Pričujoči sestavek se spleča v miru prebrati in premisliti. Vsebuje marsikaj, kar sili bralca k razmišljanju. Misli o naši polpreteklosti doma še niso čisto jasne in urejene. Mnoge stvari — med njimi tudi tale prispevek — počasi pripravljajo dokončno jasnost.

2. Mi gledamo in pogosto razmišljamo tragedijo komunistične revolucije v Sloveniji. Slika je včasih precej ozka in nekako bolj slovenska. Morda včasih premalo občutimo, da smo mi samo del (morda pravilneje: delček) evropske tragedije. Križev pot, ki smo ga mi hodili, so hodili tudi drugi. Če posamezne med seboj primerjamo, je težko reči, kje je bilo več gorja in kje razvaline večje. Naše gledanje je jasnejše in razločnejše, če se ne ustavljamo samo pri slovenskem križevem potu, ampak gledamo na vse nekako globalno. Ozko gledanje rodi malenkostna in izkrivljena presojanja, iz katerih se izvajajo naivna napovedovanja. Nazadnje nima vse to nobenega realnega pomena. „Sladke samoprevare“ so nevedne izobražena.

3. Za nas je posebej zanimivo, kako gleda in presoja našo polpreteklost Amerikanec. V naslednjem sestavku imamo tak primer. Morda vsak ne bo rad takoj priznal, kar bo bral. Nič ne de! Bralec ima svoje mnenje, pisatelj pa spet svoje. Če se ne ujemamo, ni treba takoj misliti, da mi bolj vemo. Ustavimo se nekoliko in pomislimo, če niso nam pri izobrazbi in tvorbi javnega mnenja z govorjeno in pisano besedo nekaj poskušali vbiti v glavo, kar ne odgovarja celi resničnosti. Kakor rečeno: Misli o naši polpreteklosti doma niso čisto jasne in urejene. Tu in tam so močno pomanjkljive. Upam, da bo kmalu prilika o vseh teh stvareh spregovoriti še kako besedo.

II.

PREVAJALČEV PREGOVOR

Posebni odbor najvišjega vojaškega sodišča v Sovjetski zvezi me je v Moskvi 1925 kot visokošolca na podlagi za gledalce določenega procesa obsodil na smrt. Takratni predsednik omenjenega sodišča je bil Jemeljan Jaroslavski-Hubermann. Ta debeli in dobro rejeni Stalinov ljubljencek ni preganjal samo ljudi, ki so bili njegovi samovoljnosti na milost in nemilost izročeni, marveč je bil obenem predsednik Zveze borbenih brezbožnikov in si je goreče prizadeval, da bi vero do zadnjih možnosti iztrebil. V razgovorih se je rad imenoval nespravljivega božjega sovražnika.

Jaroslavski-Hubermann je umrl točno 10 let pred Stalinom. V letih druge

svetovne vojne je še doživel, kako so nasprotni izlivi zoper krščanstvo, judovstvo in islam na Stalinovo povelje utihnili.

Že v prvih letih preganjanja se je bilo v skupinskih celicah notranje jetnišnice v Ljubljanki v Moskvi lahko mogoče prepričati, kako slabotni so bili napor ruskih brezbožnikov, kadar je bilo treba bližnji smrti pogledati v oči. Tam so bili n, pr. izdelani komunisti, ki jih je partija iz kakršnega koli vzroka zavrgla ter so z menoj vred čakali usmrtitve. Med drugimi se spominjam moža, starega kakih 40 let, ki se je udeležil državljanske vojne in je pri razgovorih v celici vedno tajil upravičenost verskega življenja. Ko je bil neko noč Mirca Nakul, nekdanji dvorjanik emirja iz Buhare, poklican, da nastopi poslednjo pot in se je kot сосед na ležišču od mene poslovil s pripombo, da ima sicer drugačno vero, a da je gotovo samo en Bog, ki biva v srcih vernikov, tedaj se je zdelo, da delajo te besede in morda še bolj mirno ter možat, zadržanje tega obsojenca na boljševika in brezbožnika Mihaela Vladimiroviča Smirnova globok vtis. Sovražne pripombe so odslej prenehale: postal je vedno bolj tih in vase zaprt. Postalj smo nanj pozorni. Redko sem bil v naslednjih tednih primoran na kakega človeka tako pogosto misliti. Ko je nekega petka zvečer v januarju 1925 uradnik GPU, ki je bil določen za eksekucijo, ukazal odpreti našo celico in velel Smirnovu, naj vzame svoje stvari, je grozljivo tihoto mrkega pričakovanja prekinil jasen glas na smrt obsojenega, ki je glasno in razločno spregovoril: „Tovariši, molite zame, moj čas se je približal.“

Jaroslavski-Hubelmann, Mirca Nakul in Smirnov, trije izraziti predstavniki življenja v Sovjetski zvezi, obledele postave davno preteklih dni, se mi vedno znova spovračajo v spomin, ko prebiram knjigo, ki jo ameriški učenjak profesor dr. Georg N. Shuster zdaj v prevodu izročā nemškim bravcem. Kot globokoveren kristjan, ki je na podlagi zanesljivega dokumentaričnega gradiva z ljubečim srcem raziskaval trpljenje vernikov vseh veroizpovedi v Sovjetski zvezi in vzhodnih satelitnih državah, bi rad dal zanesljivo spričevalo o junaštvu spoznavalcev in o preganjanju brezbožnikov. Trudi se, da bi stvarno pokazal strahotni razvoj, ki se je 1945 začel na verskem področju v sovjetski zasedbeni coni in v drugih ljudskih demokracijah. Če smo bili po srečnem naključju pred tem nasiljem obvarovani, to še ne pomeni, da smemo na te razmere ravnodušno gledati. Posebno Nemci naj pomislijo, da žive ob meji in v deželi, v katero se vedno znova slišijo kriki na pomoč iz ust nedolžnih žrtev pretiranih ideologij.

Mislim, da je malo učenjakov s tako mednarodnim slovesom, kot je profesor George N. Shuster. On je znan daleč preko Amerike in ima kot malokdo vse pogoje za tovrstno knjigo. Kot soustanovitelj UNESCO je zastopal ZDA na številnih kongresih. V Nemčiji je deloval na Bavarskem kot deželni komisar ZDA. V prvih povojnih letih je spoznal številne begunce. Njihovi doživljaji in vtisi so mu dali gradivo za knjigo.

Pisatelj pozna dežele in narode, ki jih obravnava, večinoma iz lastne izkušnje. Za brate in sestre, ki žive v suženjstvu, ima laskave in ginljive besede. Vendar se ne zadovoljuje z izrazi sočutja. Njegova knjiga je opomin za vse, ki so tako srečni, da smejo živeti v svobodi. Opozarja nas, naj vere ne izpovedujemo samo z ustnicami. Njegove preiskave veljajo vsem narodom in državam v Evropi, ki jih komunistični imperializem zatira. Skoro 100 milijonov ljudi je bilo nasilno odtrganih od Evrope, s katero so bili po zgodovini in veri toliko stoletij tako tesno povezani.

George N. Shuster hoče in želi, da bi resnica zmagala nad lažjo. Kot svo-

bodni Amerikanec se sklicuje na svetovno vest, pa tudi kot prisrčen prijatelj Evrope in kot pristen in resničen kristjan. (Dr. Karl Kindermann.)

III.

PISATELJEV UVOD IN ZGODOVINSKI PREGLED

Prvi vtisi po letu 1945

Kot deželni komisar ZDA za Bavarsko sem se moral poldrugo leto ukvarjati s problemom železnega zastora. Sedem dni sem bil neprestano na poti, da bi si ustvaril sliko o vsem, kar me je zanimalo. Tistemu, ki ni bil slučajno Amerikaneč, je bilo vzhodno nemško mejo sorazmerno lahko prekoračiti. Na meji med Bavarsko in ČSR so bile razmere nekoliko drugačne. Tu je bil zastor na češki strani in sicer v obliki evakuiranega ozemlja, ki je bilo približno 6,5 km široko. Hiše so razpadale in na tlakovanih cestah je med kamnitimi kockami poganjala trava. V tem obmejnem pasu so patroljirali mladi uniformirani možje oboroženi z angleškimi puškami. Tu so se odigravale najbolj nezaslišane stvari. Nekega dne se je n. pr. nekaj Čehov polastilo vlaka in popihali so jo čez mejo v deželo, ki jim je obetala več svobode kot njihova domača. Drugič je popoldne pri nemški obmejni postaji nenadoma pridrdral vagon, poln starih in bolnih redovnic, ki so jih na peronu raztovorili. Nekatere so takoj na mestu umrle, druge so Bavarci potaknili po gostoljubnih samostanih, kjer naj bi preživele večer svojega življenja. Tu ni bilo nikdar mogoče vedeti, kaj bo prišlo: krogla, kmečki voznik ali begunec, ki bo prosil za azil. V Valki pri Nürnbergu je bilo begunsko taborišče, ki je bilo po večini napolnjeno s češkimi in slovaškimi begunci.

Amerikanci smo po deželah za železno zaveso pred vojsko nemoteno potovali. Mnogi Amerikanci so se nekdanje iz teh dežel izselili, ali pa so izhajali iz družin, ki so bile v teh deželah doma. Zato nismo mogli razumeti, ko zdaj meje ni bilo več mogoče prekoračiti. Zaradi tega je povsem naravno, da smo si to ozemlje začeli predstavljati kot veliko in enolično jetnišnico. Vendar moramo imeti stalno pred očmi, da prebivajo tukaj najstarejši in najbolj individualistični ter najbolj junaški narodi zahoda. Če bi hoteli zbrati najbolj junaška dela, ki so bila tukaj v več kot 2000 letih izvršena, ali naštetih vse občudovanja vredne stvaritve upodablajoče umetnosti, glasbe in slovstva, ki so jih tukajšnji ljudje ustvarili, bi dobili resnično veličastno sliko. Vendar je nedvomno v prvi vrsti verska prežetost tisto, kar je tem kulturam vtisnilo svojstvenost in življenjsko moč,

Geografska in zgodovinska porazdelitev

Zaradi enostavnosti se hočemo nasloniti na Julija Cezarja in vse ozemlje razdeliti v tri dele. Prvi del obsega dežele, ki so nekdanje pripadale avstro-ogrski monarhiji. Ta je leta 1918 razpadla. Kljub njenim pomanjkljivostim jo moramo danes, ko nazaj gledamo, prištevati k najbolj združujočim in civiliziranim državam sodobne zgodovine. Kjer koli prekoračiš prejšnje — sedaj izginule — meje, bodi severno od Krakova ali vzhodno od Budimpešte, imaš takoj neposreden vtis, da si stopil v zahodni svet, ki ti je znan. Enak vtis o tem znamenitem pojavu sem zasledil tudi v spisih Arnolda Toynbee-ja. Na tem ozemlju se kaže neka lahkota in milina življenjskega sloga, ki se odraža v vseh stavbah, naj so preproste ali bogato okrašene. Vanje je umetnost vtisnila svoj pečat. Dunaj, Praga, Budimpešta, Krakov, Zagreb, Bratislava — vsa ta mesta imajo svoj izvor v

kolektivnem geniju, ki ga je Avstrija na neki način oživljala in hranila, čeprav je prebivalstvo, ki je tod živelo, morda mnogokrat govorilo o suženjstvu.

Drugi del obsega pokrajine severno od grškega morja, imenovane Balkan, po pogorju, ki se razteza preko njih. Tukaj je stari Rim razširjal svojo moč. Pozneje so narodi, ki so se tod po vpadih Slovenov v dobi „temnega stoletja“ naselili, prevzeli vero vzhodne Cerkve. V času stoletnega turškega gospodstva so se te vere zvesto držali. Brž ko so si priborili svobodo, so na deželi in v mestih začeli izpovedovati svojo vero. Na žalost nam je doba romunske in bolgarske zgodovine zelo malo znana. Knjige kot Georghiu: „25 ura“ so nas s filozofsko resignacijo pred nedavnim tega spomnile. Nekaj znanja je za presojo tega, kar se je tod v zadnjih strašnih letih dogajalo, neizogibno potrebno.

Tretji del obsega Poljsko zunaj mej stare Avstrije, male baltske države na severu (Letonija, Estonija, Litva), ki jih je Hitler v uri nesmiselnega barantanja za oblast spet izročil suženjstvu — in one pokrajine, ki so bile po konferencah v Jalti in Postdamu od Nemčije ločene. Tragedija teh narodov je pretresljiva. Domneva se, da so Rusi četrtino prebivalstva Estonije nasilno preselili v Sibirijo. Naj so prizadete vlade napravile kakršne koli napake, je vendarle težko brati poročila o grozodejstvih, ki so jih pretrpeli podložniki, ne da bi se pri tem v dno duše zgrozili. Celó v zgodovini Hitlerjevega preganjanja je malo stvari, ki bi bile hujše od grozovitosti, ki so se dogajale n. pr. pri zavzetju nemške Šlezije. Spominjam se samo na mesto Neise „središče šlezijskega katoličanstva, kamor je na cvetno nedeljo 1945 vkorakala ruska armada. Po strahotnih prizorih, kjer se je posiljevalo, morilo in divjalo, kakor v dolgi zgodovini vojskovanja zlepa ni podobnega primera, je bilo mesto z neprecenljivo lepimi cerkvami zažgano. Tisoč prebivalcev v starostnem domu je ogenj prehitel in presenetil v posteljah. Vsi so zgoreli. Vse te dežele ne hodo nikdar več to, kar so bile — pokrajine, ki so bile neprestano v vojskah, v katerih pa je vedno znova vzplamtelo veselje; dežele, ki so bile revne in izropane, pa vendar tako polne poezije, pričnosti in otožnosti. Kdor je kdaj videl, kako so kmetice potovale po več kilometrov po prašnih cestah, da so nato eno uro klečale pred šlezijskim oltarji, tega prizora in njihovega pomena ne bo nikdar pozabil.

Vera je nekdanj ljudi spajala in plemenitila

Ni je pedi stare zemlje v srednji Evropi, ki je ne bi bilo posvetilo trpljenje duha in srca. Pri branju poljskih in šlezjskih pisateljev in pesnikov sem se res večkrat vprašal, zakaj so se ti ljudje v teh krajih kljub tako velikim težavam ohranili toliko stoletij — zakaj so n. pr. poljski gozdovi, ki so pripadali carju, ohranili zvestobo duhovniku in svojim verskim običajem? Morda je odgovor v tem, kolikor more prihajati od tega sveta, da je bila v vsem tem obnem težnja po ohranitvi samobitnosti. Običaji in jezik so bili njeni življenjsko nujni simboli. Ljudje so čutili, da brez njih ni mogoče živeti. Toda globlje kot vse drugo je bilo isto globoko pramistično hrepenenje po združitvi z večno pravičnostjo, ki se vernemu razodeva v Odrešenikovem življenju. Izgubiti vero, je pomenilo ne samo nad seboj, ampak tudi nad svetom obupati.

Ni dvoma, da so imeli ti možje in žene svoje človeške slabosti. Bili so mnogokrat zelo ubogi in ne posebno izobraženi, včasih nespravljeni in gospodovalni. Težnja, da bi ohranili svojo samobitnost, se je sprevrgla v maščevalno nasilnost zoper druge samo zato, ker so bili drugačni. Tako ima antisemitizem v vzhodni Evropi celo zgodovino krvavih pogromov za seboj. Te strasti so bile

na avstro-ogrskem ozemlju ukročene, a tu in tam so bile latentno še vedno navzoče, kot so pokazali sramotni dogodki leta 1938. V drugih pokrajinah so z menjajočo silovitostjo vedno znova vzplamtevale. Kdo bi mogel pozabiti zatiranje Ukrajincev na Poljskem pod vlado Pilsudskega ali spor med Slovaki in Čehi ali izgon sudetskih Nemcev leta 1945? Vse to je bilo v kričečem nasprotju z načeli, za katere so šli ljudje v boj zoper narodni socializem.

Temu ozadju nasproti je treba postaviti tiste može, ki so kot duhovniki ali laiki živeli ali oznanjali zapoved ljubezni do bližnjega. Nikjer ni bila ta zapoved bolj vidna kot v teh ljudeh: v cerkvenih knezih, profesorjih, trgovcih, delavskih voditeljih, preprostih duhovnikih in ljudeh iz ljudstva. Važno je, da spomin nanje ne obledi med množico ponižanih in zasužnjenih, ki je nastala po revoluciji. Mislimo pogosto na vse to! Mi hočemo na ta žalostna dejstva vedno znova opozarjati. Marksizem, ki je prišel na površje, ker se je izobraženeec zavzemal za delavca in je svoje medsebojne odnose opredelil s Heglovo na materializem preusmerjeno dialektiko, je skupno s Stalinom prišel do mnenja, da delavec na svoji strani ne sme imeti nobenega izobraženca. Elito zatirati, to je mejnik v totalitarni teoriji, kako naj se izvaja praktična politika. Zato zasužnjeni narodi ohranijo svoje strasti in slabosti, ker morajo tisti, ki bi jim mogli dajati nasvete in jih učiti samopremagovanja, umreti ali molčati.

V teh pokrajinah so bila predmestja s slabim zgledom. Res je! Bila so žarišča sramote, bede in trpkih ter surovih izbruhov človeške narave, in vendar so bila spet polna silovite in ginljive lepote, ko se je nagnil sobotni večer. Moli-tev tedaj ni bila toliko to, kar je v resnici pomenila, marveč nekaj, kar je pom-etlo s svetom in ustvarilo prelepo deželo miru in svetosti. Vsak je vedel, da se v teh bornih in malih prostorih, ki so ljudem z vsem njihovim uboštvo-m nudili zavetje, prižiga ogenj, ki je tlel tisočletja, isti plapolajoči ogenj, ki je užgal trnjev grm za Mojzesa in prižgal luč, ki je plapolala nad skrinjo zaveze. Čeprav se je vizija posvečenja, ki je to bedno in pogosto tako izmučeno ljudstvo prevevala, razlikovala od tiste, ki jo je krščanski kmet v krogu svojih otrok in živine ob svojem ognjišču gojil, so bile vendarle pogosto iste besede, ki so jo prepajale: Ljubi Gospoda svojega Boga; ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe; ljubezen, ki jo je bilo v vsakdanjem življenju tako težko najti, po kateri je pa srčneje in strastneje hrepenel kot po ljubljeni ženi, je za trenutek prestopila izhojenj prag. — Potem je sobota spet minila. Trpkost se je vrnila in Lea je stala ob cesti ter morala gledati, kako so pogani preklinjali svoje otroke. In vendar je bila zveza med prvimi in drugimi. V svojem srcu so vedeli, da so vsi otroci božji, umazani in zanemarjeni otroci sicer, a kljub temu s skupno domo-vino, kadar bo napačil dan Gospodov.

Cerkev ima v teh deželah velike zasluge

Vsekakor je splošni značaj Cerkve in njenega delovanja v srednji in vzhodni Evropi, če zgodovinsko gledamo, oblikovala dramatična napetost med ljudstvom in njenimi voditelji. V Avstro-Ogrski so bile cerkvene ustanove bogate in mogočne, vendar so morale svoje obilje večkrat plačati s preveliko odvisnostjo od Habsburžanov. Še sedaj, ko so časi drugačni, občuduje popotnik v Avstriji velike samostane — Sv. Peter v Salzburgu, Melk ob Donavi, Sv. Florijan, Klosterneuburg na griču nad Dunajem in mnoge druge, ki po veličastvu prekašajo marsikatero graščino in ki jih obdajajo obširna posestva. Ti samostani so bili središča humanistične izobrazbe. Njim so ljudje dajali obilne, a pošteno zaslužene dajatve. Na mnogih krajih in mestih ter ravninah je imela Cerkev znamenita

posestva, ki so jih darovali radodarni verniki ali pa so prišla iz cesarskih naklonil. V vseh delih monarhije so doneli cerkveni zvonovi čisto in glasno, čeprav je bila pobožnost tistih, na katere so se obračali, včasih zelo površna.

Privilegiji v Cerkvi so rodili tudi nasprotnike

Razkošna cerkvena posestva so vzbujala ne samo nevoščljivost častihlepnih in posvetnih mož, marveč tudi zemlje lačnih revežev. Gotovo je mogel opat vsakega cvetočega samostana po pravici poudarjati, da iz dohodkov menihi niso postajali bogati. Ti so redno pod njegovim vodstvom živeli po strogih samostanskih pravilih. Menihi v svojih golih celicah niso okušali dobrih vinskih letin, čeprav so iz skrbno negovanih samostanskih grozdov bratje pridelovali odlično vino. Menihi so vstajali ob štirih, da so bili pri maši in nato pridno delali za božjo čast. Kljub temu kritiki niso bili samo med svobodomisleci, ki so pravno resnost imenovali neprijetnost in Cerkev imeli za zastarelo. Bili so vmes tudi resni in izkušeni kmetje, ki niso imeli zemlje in so bili pogosto obupno revni ter so zato gledali na cerkvena posestva s pohlepni očmi. K nasprotnikom Cerkve so spadale z odobravanjem sprejete, brezsrčno priostrene časovne ideologije marksizma, nacionalizma in nihilizma. Razsvetljenec tega časa so vernike gledali kot dediče preživelih veroizpovedi. In treba je priznati, da so mnogokdaj tudi duhovniki, če so postali lagodni in posvetni, tako ravnali, kot da bi enako mislili.

Pregled drugih veroizpovedi

Protestantizem se je v starem cesarstvu držal v izolaciji, ki je dobila svoje meje v času reformacije in protireformacije. Kljub tridesetletni vojni so se protestantne trmasto uveljavljali, n. pr. luterstvo in kalvinstvo na Ogrskem. Pred izbruhom druge svetovne vojske je bilo na Ogrskem 67 % katoličanov, protestantov pa skoro 27 %, ki so sledili deloma luterskemu, deloma kalvinskemu izročilu. V ČSR je bil položaj približno enak, čeprav je bilo število protestantskih skupin večje. Precejšen del prebivalstva, do 6 % do leta 1932, ni imel nobene veroizpovedi. Druga značilnost starega cesarstva je bila grško-katoliška Cerkev, ki je kljub zedinjenju z Rimom ohranila svoj stari cerkveni jezik in obred. Ta cerkev je postala tarča za posebne propagandne in zatiralne ukrepe Rusov, brž ko se je železna zavesa zagnila.

V drugih pokrajinah zunaj nekdanje habsburške države je bil položaj podoben. Na Poljskem je živel katoliški kmet, čigar zvestoba je bila ganljiva in polna zaupanja, čeprav primitivna. V zgornjih družbenih plasteh sta bila precej razširjena posvetnost in skepticizem. Po prvi svetovni vojni se je splošno govorilo, da najbolj veren narod vlada moralno brezbrizna birokracija. To je verjetno držalo. Industrializacija, nad katero se Ladislav Reymont tako bridko pritožuje, ni mogla v hitro naraščajočih mestih, kot n. pr. Lodž, prinesiti nobene takojšnje rešitve socialnega vprašanja. Kljub temu so bile na Poljskem, kakor bomo videli, močne verske elite, ki so bile izrednega pomena. Vzhodna Nemčija je bila z izjemo nekaterih žarišč močne katoliške dejavnosti, kot n. pr. Ermland v Vzhodni Prusiji in mejni okraji zahodno od Poznanja, pretežno protestantska. (Šlezija je bila pokrajina zase, ker si je svojo kulturo izoblikovala pod Habsburžani). Tu so bili vsi odtenki verskih in socialnih občestvenih ustanov od starih konservativnih podeželskih cerkvenih srenj na veleposestvih ob Vzhodnem morju pa

do liberalnega ozračja na Saškem, kjer so v mišljenju in delovanju prevladovali socialni problemi, ki so lastni moderni industrializirani družbi. O balkanskih narodih lahko za enkrat samo rečemo, da so imeli kljub običajnim fevdalnim boleznim marsikaj, kar je bilo za preučevanje verskega življenja zelo bistveno.

Nastoj novih držav

Te ugotovitve nam pomagajo razložiti položaj, ki je nastal kot posledica prve svetovne vojne. Staro avstro-ogrsko cesarstvo je razpadlo. Najrazličnejša nacionalna čustva, ki so jih zmagoviti Zavezniki netili, so zahtevala ustanovitev več držav. V tokove razburjenega nacionalizma narodov se je pomešala povodenj liberalizma in priklicala v življenje vse tiste spore, ki so bili pozneje tako plodoviti za zastopnike totalitarnega državnega pojmovanja. Češki nacionalizem, ki je našel v Tomažu Masaryku sijajnega in delavnega bojevnika, je na prvi pogled obetal novo dobo demokratičnega in naprednega socialnega mišljenja. Postalo pa je kmalu jasno, da bo češka težnja po samostojnosti — ki je v začetku vodila celo do ustanovitve narodne cerkve — nujno vzbudila podobna čustva v srcu drugih narodov v okvirju ČSR. Slovaki so se zbirali okrog svojih lastnih jezikovnih in kulturnih izročil in so se kmalu znašli v zankah teženja po samostojnosti, ki jih je pod Hitlerjem začasno, čeprav ne povsem zadovoljivo, privedlo do cilja. Pri sudetskih Nemcih je bilo nacionalno čustvo prav tako močno in je končno privedlo do usodepolne ustanovitve politične stranke, ki je stremela za priključitvijo k Nemčiji.

Na Ogrskem je nekaj časa vladala krvava in divja komunistična revolucija, ki jo je konec leta 1918 vodil Béla Kun. Ta upor, ki med prebivalstvom ni našel veliko opore, je bil kmalu zatrt; kot reakcija se je osnovala diktatorska vlada, ki je prav tako šla predaleč. Tedaj se je morda prvič pokazalo, kakšnega pomena so trdne verske skupine. Ne samo da so izdatno ublaževale izgrede radikalov, marveč so pod vodstvom znamenitih cerkvenih osebnosti priklicale v življenje tudi organizacije, ki so služile zboljšanju socialnega položaja. Dalje je dejstvo, da so bridke izkušnje pod vladavo Béla Kuna Ogrsko napravile za najbolj komunistično nasprotno deželo v Evropi.

Dober začetek, ki ni našel srečnega konca

Ko se je nemir poveljnega časa polegel, se je zdelo, da bo nastopila doba sorazmerne varnosti in mirnega razvoja. Kar zadeva katoličane, je tankočutna papeška diplomacija zagotovila nadaljevanje delovanja Cerkve v spremenjenih razmerah. A tudi položaj drugih ver v vzhodni Evropi se je bistveno zboljšal. Novi miselni tokovi in nove oblike dela po skupinah so okrepili protestantizem. Namesto sovražnosti je v mnogih krogih porastla težnja za čim pristrčnejšimi odnosi s Cerkvijo. Vzhodna Evropa se je v povečani meri okoriščevala iz aktivnosti krščanskih bogoslovskih in modroslovskih del Francije in Nemčije. Najmočnejše pobude pa so prišle od mladih duhovnikov, od katerih so bili mnogi prej vojaki. Ti so premislili in vpeljali nove možnosti delovanja, da bi se pomerili s socialnimi vprašanji. Katoličani zdaj niso zahtevali nobenih posebnih pravic zase. Zaupanje je bilo skoro povsod večje kot kdaj koli prej. Morda ne pretiravam, če rečem, da bi se bila krščanska zgraditev, če ne bi bilo Hitlerjevega nastopa, po vsej verjetnosti posrečila.

Duševno bolni avstrijski rokodelec s sposobnostmi magnetiziranja je postal diktator Nemčije. Postal je glasnik iztirjenih, nezadovoljnih in izkoreninjenih privržencev. Ko se je njegova oblast raztegnila preko vzhodne Evrope, kristjani niso manj trpelj kot Judje, ali vsaj ne dosti manj. Duhovniki so bili streljani, poslani v koncentracijska taborišča in pregnani iz svojih župnij. Verske organizacije so bile zatrte, njihovo imetje in šole so bile Cerkvi pravno iztrgane. Cerkevni listi in časopisi so bili prepovedani. Dolg seznam zatiralnih ukrepov vsebuje skoro vse vrste preganjanj z izjemo javnih množičnih pokoljev, s katerimi so bili Judje decimirani. Vendar je vsaj to postalo jasno, da se je nacistom bati le ene opozicije — odpora zvestih kristjanov iz katoliškega in protestantskega tabora, ki se z najbolj odurnim krivoverstvom vseh časov ne bodo mogli nikdar sprijazniti.

Narodni socializem je veri nedvomno zadal hud udarec ne samo s svojim napadom na elitne može in žene visoke duhovne ravni in odločnega značaja, ki so imeli sposobnosti, da bi vodili narod, ampak tudi s tem, da je v velikem obsegu pokvaril mladino, na katero je vplivalo delovanje v Hitlerjevi mladini in podobnih organizacijah. Hitlerjevemu napadu na Cerkev sta manjkali odločnost in gibčnost, kot ju poznamo v komunizmu. Vendar so imeli tudi narodni socialisti iste namene, brž ko bi bili zmagali. Po naknadnem preučevanju vidimo, da so Himmlerjevi načrti imeli znak bolestone romantične domišljije, in povsem verjetno bi bilo, da bi jo bil v trenutku svet pretresujoče zmage tudi uresničil. K sreči je zmagoslavje izostalo. Kljub temu se rane, ki so jih evropskemu duhu zadala leta neomejene in pogubne vlade narodnega socializma, ne bodo tako hitro pocelile. To je po vojni po eni strani duhovni razkroj, ki je bil Hitlerjevo delo, pospeševalo prodiranje komunizma proti zahodu, po drugi strani pa vplivno mnenje mnogih krogov, da je sovjetski režim pravo nasprotje nemški nasilnosti in da je demokratskim ustanovam prijazen naklonjen. To je na žalost veljalo tudi v ZDA kot samo ob sebi umevno dejstvo. Zato nimamo Amerikanci nobenega povoda, da se čudimo utvaram Evropejcev.

Vdor komunizma

Na vsak način je bila Stalinu pot v krščanske dežele odprta. Začelo se je drugo dejanje trpljenja že tako nad vse izmučenih narodov. Kako slabotni so bili preostali elementi liberalizma, o katerih smo mislili, da bodo prodiranje ruskega diktatorja mogli zavreti, se je pokazalo ob usodi Edvarda Beneša. Malo je državnikov, ki bi bili tako malo ustvarjalni in iznajdljivi, tako malodušni in neodločni, čeprav sodba ni povsem upravičena. Za najbolj brezsrčno nasilje, kar jih človeštvo pomni, ni bilo nobene duhovne ovire razen v trdni katoliški veri.

Vloga Rusije

Obrnimo na kratko pogled na zgodovinske odnose med Cerkvijo in državo v Rusiji, da bomo lažje razumeli razmerje sovjetske politike do vere. To ni enostavno. Rusija ima sicer znamenito leposlovje, a na področju kulturnega zgodopisja nima kaj pokazati. Čeprav so marsikateri plemeniti in učeni emigranti — med njimi Berdjajev, Timašev, Eckhart, Gurian — o kulturi veliko pomembnega napisali, je tistemu, ki Rusije ne pozna, kljub temu težko zasledovati zapleteno

zgodovino, kj se od zgodovine naših narodov bistveno razlikuje. Kljub temu se pa vendarle jasno odraža neka razvojna črta, ki jo je sorazmerno lahko zasledovati, če si zastavimo nekaj vprašanj: Kakšni so bili odnosi med zapadnim krščanstvom in Rusijo? Kdaj in na kakšen način se je ruska cerkev podvrgla carju? Kakšno stališče je cerkev zavzemala v času, ko je moč boljše vizma naraščala? Ali je s Stalinom sklenila mir?

Nekaj stare zgodovine

Krščanstvo je leta 988 prišlo v Kijev iz Bizanca. To ne pomeni, da bi bili Rusi do vzhodne Cerkve v nasprotju z Rimom čutili kake posebne obveznosti. Misijonarji so prihajali iz obeh središč krščanstva in v načinu, kako so bili sprejeti, skoro ni bilo razločka. Šele v času, ko so križarji 1204 osvojili Carigrad, se je začel preobrat. Izgredi razbrzdanih branilcev križa so Grke do skrajnosti užalili in nekaj od teh čustev je prišlo tudi na Ruse, Očitek, da je Rim sedež nad vse krivoverskega papeštva, ki se v grških spisih tistega časa neprestano javlja, je našel odmev v Kijevu. Nato je sledil mongolski vdor v Rusijo in z njim 250 letna zasedba. Diktatorski režim mongolskih gospodarjev je pri ruskih knezih poglobil nagnjenje do absolutizma, nagnjenje, ki je že tako telo v bistvu socialne in politične bizantinske strukture. Istočasno je morala Rusija odbijati napade iz zahoda. Zveza Švedov z nemškimi viteškimi redom je pomenila nevarno grožnjo. Knez Aleksander Nevski, morda ena najznamenitejših osebnosti ruske zgodovine, je izvojeval zmago na bojnem polju. Posledica tega je bila, da se je prepad med vzhodom in zahodom poglobil.

V začetku 15. stoletja je še enkrat posijalo upanje, da se bosta vzhodna in zahodna Cerkev zedinili. Cerkveni zbor v Ferrari, ki se je v začetku leta 1437 sešel in je pozneje svoja posvetovanja prenesel v Florenco, je zbral okrog sebe odlične cerkvene osebnosti. To je bil zadnji veliki sestanek cerkvenih dostojanstvenikov, ki bi bil zmožen spojiti razlike v novo enoto. Rusijo je zastopal menih in nadškof Izidor, ki je zaradi svoje učenosti in gorečnosti užival velik ugled. Čeprav sta on in verjetno tudi ruska cerkev želela zedinjenje, je bil knez Vasilij II. proti. Izidor je mogel potovanje na koncil šele potem nadaljevati, ko je ušel iz ječe. Nekaj let pozneje je Vasilij imenoval drugega nadškofa in vse, kj so mu oporekali, neusmiljeno preganjal. Zanimivo je, da je bil nadškofijski sedež prav v tem času preložen v Moskvo.

Leta 1453 je padel Bizanc Turkom v roke. To nesrečo so razlagali ruski vladarji kot božjo kazen za vzhodno Cerkev, ker se je poskušala zediniti z Rimom.

Padec Carigrada

Obleganje Carigrada, s katerim je hotel sultan Mohamed mesto osvojiti, je izvajala ogromna turška armada, ki jo je podpiralo brodogojstvo, sestavljeno iz 150 ladij. Posadka v obleganem mestu je štela komaj 7500 mož. Na enega moža so prišli štirje Turki. Kljub temu so bili napadalec vedno znova odbiti in mesto je padlo šele po usodnem naključju. Stara vrata, ki so bila sicer vedno zaprta, so pri nekem izpadu odprli in jih pozneje pozabili spet zapreti. Petdesetim Turkom se je posrečilo, da so vdrlj skozi vrata. Bili so zasačeni in pobiti. A nastal je vik, da je sovražnik v mestu. Posadke se je polastil preplah, branilci so zapustili obzidje in Mohamed je zmagal. Tako so nekateri razvoj teh usodnih dogodkov pripisovali nadnaradnim vplivom.

Ko je Ivan Grozni 1547 zasedel ruski prestol, je proglasil, da ruska Cerkev ni odvisna niti od Grčije niti od Rima. V zaupanju na enako mišljenje v ljudstvu, ki se je končno otrslo mongolskega gospodstva, je proglasil versko neodvisnost Rusije. Moskva je s tem postala „tretji Rim“, ki mu je bila izročena duhovna oblast nad svetom. Plemeniti Filateus je izjavil v pismu Ivanu III., da tretji Rim, to je apostolska cerkev, pod njegovo vlado sijajneje blesti kot sonce. Vse krščanske države se bodo pod njegovim vodstvom zedinile. Prvi in drugi Rim sta propadla, a tretji stoji trdno. Četrtega ne bo. To naziranje je Ivan vsilil ruski cerkvi.

Patriarh Nikon in svoboda ruske cerkve

Po smrti Ivana III. se je uveljavil mož, ki ga je treba nedvomno prištevati med največje zastopnike ruske cerkve. Patriarh Nikon je obžaloval, da je bila cerkev podvržena svetni oblasti. Zato je izgubila svojo neodvisnost in vpliv. Poskušal je ločiti vero od slepih nacionalističnih stremeljenj. Zmagalo bi naj naziranje o nadnarodnosti cerkve. Težko je kdaj kak mož naletel na tak odpor. Večina ruske duhovščine je bila z novim položajem zadovoljna in je bolj ljubila ukoreninjeno razvado kot osnovne verske resnice. Očitala je patriarhu, da simpatizira z zapadom. Car ga je odstavil. Vendar je poprej še uvedel pomembne reforme. Njegovo poslednje dejanje je bilo, da je brez uspeha apeliral na papeža za zedinjenje. Po njegovi odstavitvi je v cerkvenih krogih zavladal brezmejni nacionalizem, o katerem je veliki filozof Vladimir Solovjev pisal zelo zaskrbljeno.

Država prevzame rusko cerkev

Knezi in carji, o katerih smo doslej govorili, so bili verni možje. Pozneje sta prišla na prestol dva vladarja, ki sta imela do cerkve malo spoštovanja. Peter Veliki neodvisnosti duhovščine ni upošteval in Katarina Velika je njegov zgled posnemala. Medtem ko je Peter odstavil patriarha in na njegovo mesto postavil uradnika, ki je bil pripravljen služiti carju, je Katarina zaplenila cerkveno imetje in napravila duhovnike za uradnike z določeno plačo. Zdi se, da je bila obema vera le še potrebno zlo, ki pa sicer zmanjšuje ugled posvetnega vladarja. Toda vdanost krščanstvu je bila najznačilnejša poteza ruskega naroda in noben ukrep ni mogel „praznoverja“ do cela uničiti. Vendar je to obdobje, v katerem sta vladala omenjena samodržca, v znatni meri zmanjšalo zaupanje do cerkve. Na ruskem ozemlju so se pojavile neverjetno zmešane verske ločine in usodno izpodkopala pravoverno izročilo.

Napoleon

Nato je prišla velika vojna z Napoleonom. Ta ni samo poglobila duhovno miselnost ruskega naroda, marveč je obenem obnovila zveze z zapadom. Carski vojaki so posebno v Nemčiji spoznavali takratne idealistične tokove. Nemška kultura je takrat kot zagovornica vseobčih etičnih načel verjetno dosegla svoj vrhunec. Mnogi Rusi so ob povratku sklenili, da bodo duhovne sile svoje dežele znova poživili. Uspeh ni bil velik, ker ga je trda roka zatirala. A kljub temu je v širokih krogih naroda začelo vreti in to vrenje je trajalo v nezmanjšani meri celo stoletje. Na zunaj se je javljalo to na ta način, da se je kritizirala

odvisnost ruske cerkve od svetnih vladarjev in da je nastalo gibanje, ki je stremelo po zedinjenju verskih sil na vzhodu in zahodu. Solovjev se je trudil za zedinjenje z Rimom. Drugi so se prizadevali za poglobitev vzhodnega bogoslovja.

Komunistična revolucija

Po krvavih bojih prve svetovne vojne je carstvo propadlo; v nekem smislu tudi zaradi tega, ker se je s strastno gorečnostjo zavzemalo za naravnost bojesten spiritualističen kult. Kerenski je organiziral vlado, ki je proglasila svobodo vere. To je bil eden od vzrokov, da jo je ves svet odobral. Patriarhat je bil obnovljen. To plemenito začetno stremljenje je onemogočil Lenin, ki je s pomočjo tedanjega vsemogočnega generala Ludendorffa prišel na ruski politični oder. Leninu je bila kot dialektičnemu materialistu ruska cerkev prav tako zastarela kot ptolomejski svetovni nazor in prav tako pokvarjena kot gnla marelica. Pričakovali so, da bo smrtno bolna ustanova z enim samim ukrepom za vselej uničena. V nasprotju s tem pričakovanjem je bil odpor vernikov naravnost ganljiv in pretresljiv. Ruski narod se je kljub vsem slabostim in grehom, kljub podložnosti carju in kljub nezadovoljstvu z duhovščino izkazal globoko vernega.

Preganjanje

Komunisti so z divjim besom prešli v napad. Cerkevno imetje je bilo razlaščno. Duhovnikom je bila vzeta vsakršna eksistenčna podlaga. Cerkve so bile oskrunjene. Nekaj izvlečkov iz pastirskega pisma patriarha Tihona dne 18. januarja 1918 označuje tedanji položaj takole: „Vsak dan prejemo pisma, ki poročajo o groznih in poživljenih ubojih, ki so bili izvršeni nad popolnoma nedolžnimi in bolnimi menihi. Vse to se dogaja ne samo ponoči, ampak celo pri belem dnevu. Nobenih zaslišanj ni, vse pravice in postave so ukinjene. Svete stavbe so cilji za topove. V njih se pleni, onečašča in skruni. Častitljive može, ki bivajo v samostanih in uživajo pri vernikih velik ugled, mečejo temne in brezbožne sile tega časa v ječe. Šole, ki jih vzdržuje pravoslavna cerkev za vzgojo duhovnikov, so zaplenjene v korist članom brezbožnega gibanja ali celo služijo javnim hišam.“

Komunisti so šli brezobzirno za svojimi cilji. Metropolit iz Petrograda in Kijeva ter glavnega predstavnika rimsko-katoliške Cerkve v Rusiji so postavili pred sodišče in usmrtili. Nihče ne ve, koga vse je zadela enaka usoda. Mnogi so bili pregnani v Sibirijo in mnogi so zbežali v inozemstvo. Nato se je zgodilo nekaj, kar je nakazovalo bodoči razvoj. Junija 1923 je komunistični časopis „Izvestja“ objavil izjavo patriarha Tihona. Postopek zoper njega je bil ustavljen. „Kolikokrat bomo pozneje še brali o sodnih postopkih in „priznanjih“ in se vprašali, s kakšnimi groznimi metodami so bili neki ti prekljci izsiljeni?“

Val ruskega preganjanja je naraščal in upadal. Vrhunec je dosegel v čistkah 1936 in 1937, v katerih se je Stalin neomejeno polastil oblasti. Vsak pobožen kristjan, ki je kot duhovnik ali laik vzbujal pozornost oblastnikov, je bil obravnavan kot sokrivec starih boljševikov ali armadnih častnikov, na katere se je razlil brezdanji bes zatiralcev. Prišlo je do množičnih aretacij. Odpor je bil večji, kot je bilo pričakovati. Starejši moške in žene so prevzeli dolžnost zaprtih duhovnikov; po zasebnih hišah, porušeni poslopjih in gozdovih se je opravljalo bogoslužje.

Pravoslavna cerkev podleže

Leta 1939 je vlada spremenila svojo politiko in znatno zrahljala omejitve, ki jih je naprtila cerkvi. Izbruh vojne je prinesel novo izboljšanje. Vlada in armada sta bili veri kot viru tolažbe in upanja za navadnega vojaka prijazno naklonjeni. Predstavniki cerkve so na to odgovorili tako, da so odpor zoper Hitlerja podprli, čeprav jih je vojna med Rusi in Nemci že tako zdecimirala. Po uradnih ruskih virih je znašalo število cerkva 1/10 manj, kot jih je bilo 1917. Pravoslavna duhovščina se je prav tako zmanjšala. Dne 3. 9. 1943 je imel Stalin razgovor z metropolitom Sergijem in Nikolajem. Nato je bilo objavljeno, da je bil Sergij izvoljen za patriarha Moskve in vse Rusije. Mnogi so kritizirali pravoslavno cerkev, ker se je izjavila, da je pripravljena sodelovati z diktatorjem, a samo po sebi je jasno, da kaj drugega ni bilo mogoče. Kako naj bi ruski verniki razumeli kako drugačno zadržanje? To bi pomenilo izneverjenje starim patriotičnim izročilom.

Kljub temu moramo reči, da je poznejša klečeplaznost pravoslavne cerkve težko odpustljiva. Po letu 1945 je patriarh pretrgal vse zveze z zapadom in odrekel tako Vatikanu kot protestantskemu ekumeničnemu gibanju svoje priznanje, čeprav sta se oba ne samo zoperstavljala narodnemu socializmu, ampak porabila tudi vsako možnost, da bi omilila preganjanje ruske cerkve. Cerkevni zbor, ki se je julija 1948 sešel v Moskvi, skoro ni imel drugega uspeha, kot da se je brez pridržka priključil Stalinovi mirovni propagandi. Sklepi, ki so bili na zborovanju sprejeti, so obtoževali zapadne katoličane in protestante vojnega hujskanja ter pozivali, da se pridružijo patriarhu.

V službi režima

Razvoj je šel svojo pot dalje. „Mirovna konferenca“ ruske cerkve, ki je bila maja 1952 v nekem semenišču blizu Moskve, si je prizadevala, da bi se javno mnenje v ruskih in inozemskih cerkvenih krogih zavzelo za zaželene Stalinove mirovne cilje. Metropolit Nikolaj je razdelil svet v dva tabora — prvi tabor hoče vojsko, drugi pa si z angelsko poveličanostjo prizadeva za mir. To pot pravoslavna cerkev ni ostala sama. Kanonik Strode, rimsko-katoliški duhovnik iz Rige, je napadel denarja željne multimilijonarje v ZDA kot povzročitelje „bakteriološke vojne“. Sidov, vodilni baptistični duhovnik v Rusiji, je pozval baptistične sobrate vseh dežel, naj postanejo „aktivni borci za mir“. Pri otvoritvi te „mirovne konference“ se je pela ruska državna himna, nad predsednikovo mizo se je dvigala ogromna Stalinova slika.

KP ostane brezbožna

Medtem se KPR ni nehala boriti za brezbožni svetovni nazor. Številni uradni govorniki in pisatelji še nadalje izpovedujejo, da si „komunistične vzgoje delovnega ljudstva ni mogoče misliti brez odločnega boja zoper vse preostanke stare družbe, zoper versko praznoverje in podobne predsodke“. Svoboda vere za vse se kljub temu poudarja. Dne 25. 4. 1951 ugotavlja članek v „Komsomolski pravdi“, časopisu za komunistično mladino: „V naši deželi je cerkev ločena od države. Za sovjetskega državljana je vera zasebna zadeva. A za boljševisko stranko ni zasebna zadeva. Ona vzgaja delavca še nadalje v duhu edino pravega znanstvenega materialističnega svetovnega nazora“. Nima po-

mena, da bi navajali še druge navedbe. Uradne sovjetske objave v in zunaj USSR ponavljajo redno to stališče, ki naj velja za dialektični materializem za vedno. Težko je sklepati, če so sklepi vzeti iz virov, ki so samo deloma kontrolirani. Vsekakor se najdejo opazovalci, ki mislijo, da se bo dialektični materializem v ruski stvarnosti težko uveljavil. Vera mu je postala tekmeč, ker ji je priznal pravico, da mu sme kot orodje služiti v zunanji politiki. Kdo bi mogel pri tej trditvi vztrajati? Kajti tudi če bi bilo mogoče, da bi pravoslavna cerkev, če bi v inozemstvu za svoje pojmovanje mirovne propagande našla dovolj odziva, leninizem odrinila, bi bila taka cerkev navaden suženj države in sicer v toliki meri, kakor si je v caristični Rusiji niti predstavljati ni bilo mogoče. Mnogi od nas so bili navajeni, da so o duhovščini starega režima govorili omalovaževalno. Marsikatera kritika je bila presplošna. A to, kar se mora reči o ruski cerkvi pod sovjeti, je še bolj porazno. Cerkev je postala ustanova, ki skoro poveljuje sistem koncentracijskih taborišč in spremlja delavce-sužnje na njihovi usodni poti tako rekoč z liturgično koračnico.

Cerkev naj služi boljševizaciji

Sovjeti hočejo verske organizacije zunaj Rusije spraviti v enako odvisnost, kot so to storili doma. Formula je vedno in povsod ista, čeprav se ne uporablja vedno z isto trdoto. Zaradi tega je jasno, da ostane Vatikan veliki nasprotnik, ki ga je treba z vsemi sredstvi pobijati. Sv. stolica mora izpovedovati evangelij brez omiljevanja nravnih zapovedi, ki so obvezne za vsakega, ki sprejme krščanstvo. Sv. stolica ne more dovoljevati, da bi bila Cerkev orodje državi — celo tedaj ne, če bi bilo milo in usmiljeno orodje. Vatikan je zato zver boljševiške apokalipse. Na glave ljudi, ki so Rimu ostali zvesti, so neprenehoma padali udarci. To je najbolj grozno preganjanje, kar jih je Cerkev, potem ko so rimski poganski cesarji izumrli, morala prestajati.

(Se bo nadaljevalo.)

Iz poslednje volje † profesorja dr. Ivana Ahčina
(obletnica smrti 14. februarja 1961)

MOJA POSLEDNJA VOLJA,

ki sem jo pri polni zavesti, prostovoljno in lastnoročno napisal po sklepu duhovnih vaj v San Luisu, 18. junija 1948: Sodelavce in znance v semenišču kakor tudi bogoslovce ponižno prosim, da mi odpuste krivice, ki sem jih jim morda storil, težave in nevšečnosti, ki so jih imeli z mojo človeško revščino, in jih milo prosim, da se v svojih molitvah spominjajo moje uboge duše, ki jo izročam Bogu v usmiljeno sodbo.

NOVA PRAVILA APOSTOLSKE UNIJE

Mirko Gogala, Argentina

Na vrhovnem kapitlju Apostolske unije, ki se je vršil v Parizu leta 1958, je bila izglasovana sprememba pravil. To je že peta oblika pravil Apostolske unije. V primerih s prejšnjimi pravili, ki so bila v veljavi od leta 1946, ni ravno velike razlike.

V naslednjem podajamo ta nova pravila; in sicer prva štiri poglavja v prevodu, narejenem na podlagi latinskega teksta; peto poglavje, ki obsega molitve in obljubo stalnosti, pa kar v latinščini, kot jih običajno molimo. Opozarjamo, da se je tudi vsakdanja unijska molitev nekoliko spremenila.

PRAVILA ALI SKUPNE KONSTITUCIJE

APOSTOLSKE UNIJE

svetnih duhovnikov presvetega Srca Jezusovega

Prvo poglavje

SPLOŠNA ORGANIZACIJA APOSTOLSKE UNIJE

Člen 1.— Apostolska unija je neko duhovniško društvo, čigar namen je: posvečevanje članov; sredstva so: redno izpolnjevanje nabožnih vaj pod nadzorstvom kakega voditelja; za tiste pa, ki to hočejo in morejo, skupno življenje med seboj, kot sobratje.

Geslo, ki bo kot znak „Apostolske unije“: Vse presvetemu Srcu Jezusovemu po Mariji Brezmadežni.

Člen 2.— „Apostolska unija“ svetnih duhovnikov presvetega Srca je od papeža Benedikta XV. po brevu z dne 17. aprila 1921. kanonično ustanovljena po zgledu pobožnih zvez (unij), to je tistih društev vernikov, ki so ustanovljena za izvrševanje kakega dela pobožnosti ali ljubezni in se, če so ustanovljena kot korporacije, imenujejo **družbe**, o katerih je govor v kan. 707.

Ta Apostolska unija sestoji iz prve unije in iz pridruženih unij.

§ 1. Prva unija.

Člen 3.— Prva unija je tista, ki ima po brevu z dne 17. aprila 1921 pravico pridruževati si druga društva iste vrste in je s tem samim povzdignjena v naddružbo (kan. 720).

Člen 4.— Prva unija ali naddružba duhovnikov presvetega Srca ima svoj kanoničen sedež v kapeli sv. Dionizija montmartrske bazilike presvetega Srca Jezusovega v Parizu (Breve papeža Benedikta XV.).

Člen 5.— Apostolska unija ima od sv. stolice pravico in privilegije pravnih oseb, ki so v Cerkvi pravno ustanovljene (Breve papeža Benedikta XV.; kan. 100 in nasl.).

§ 2. Pridružene unije.

Člen 6.— Za veljavno ustanovitev pridruženih unij se zahteva dvoje:

1. kanonična ustanovitev po krajevnem škofu;

2. pridružitve prvi uniji.

Kanonična ustanovitev

Člen 7. — Samo krajevni škof more društvo kanonično ustanoviti; generalni vikar tega ne more brez posebnega indulta, s katerim je poverjen za vse primere, ki so po pravu škofu pridržani; in še manj more to kapitularni vikar, ki se mora vedno vzdržati, pa naj bi imel kakršno koli pretvezo (kan. 708 in nsl.).

Člen 8. — Papež Benedikt XV. je hotel poveljaviti vse do 17. aprila 1921 izvršene ustanovitve in je zato „ozdravil vse napake, ki so se izvršile do zgoraj omenjenega dne pri ustanovitvi, pridružitvi in vpisu.“ Škofijske unije torej, ki so bivale že pred 17. aprilom 1921, morejo naravnost prositi in dobiti od prve unije diplomu o pridružitvi.

Člen 9. — Kaj se zahteva za kanonično ustanovitev škofijske unije: Prvič: Izbrati je treba lasten sedež društva v kaki cerkvi ali javnem oratoriju ali tudi v pol javnem, n. pr. v kapeli velikega semenišča; lahko tudi v oratorijih redovnikov in redovnic; nikoli pa ne v povsem zasebni kapeli. Na izbranem kraju je treba še določiti kak oltar za društveni oltar.

V misijonskih krajih pa papež od te obveznosti milostno podeljuje spregled.

N. B. — Sedež društva se more prenesti iz ene cerkve v drugo, od enega oltarja k drugemu, s privoljenjem ordinarija, voditelja in večine članov, če je društvo zgrajeno že kot korporacija, ki ima lastna posvetovanja.

Lahko pa imata dve društvi sedež pri istem oltarju.

Člen 10. — Drugič: Društvu je treba dati isto ime in ista pravila, ki

jih ima prva unija; zato je treba privzeti ta splošna pravila Apostolske unije, katerim pa morejo škofijske unije, kakor bo govor spodaj, dodati še druga posebna pravila (Cfr. čl. 53).

Člen 11. — Tretjič: Pravila je treba predložiti krajevnemu ordinariju in ga prositi za kanonično ustanovitev.

a) Tej prošnji je treba priložiti pravila.

b) V njej je treba navesti naslov in patrona cerkve ter oltar, ki je izbran za središče unije.

c) Končno je treba prositi ordinarija, da potrdi izbranega voditelja.

Člen 12. — Četrtič: Ordinarij potrdi pravila, z odlokom ustanovi društvo in priporoči prošnjo za pridružitve prvi uniji: za to ne potrebuje posebnega obrazca; zahtevata pa se ordinarijev podpis in pečat.¹

Pridružitve prvi uniji

Člen 13. — Ko po škofu potrjeni voditelj prejme od njega zgoraj omenje-

¹ Za zgled navajamo obrazec ustanovnega odloka: „Universis et singulis has litteras lecturis, salutem in Christo!

Fidem facimus presentium tenore et attestamur, hodie a Nobis (ad normam can. 686 Codicis Juris Can.), in oratorio... erectum esse piam associationem sacerdotum saecularium sub titulo Unionis Apostolicae a Sanctissimo Corde Jesu, illi primariae Unioni hujusque minime agregatam.

Quare lubentj animo consensum (juxta can. 723 laudati Codicis requisitum) hisce praestamus, imo ex animo desideramus, ut haec pia Associatio a Nobis erecta Primariae Unioni ejusdem nominis Parisiis, in basilica Sanctissimi Cordis Jesu in Monte Martyrum canonicae erectae, aggregatur.

Datum die anno....

ne listine, naj takoj pošlje vrhovnemu voditelju Apostolske unije avtentičen prepis ustanovnega dekreta in izvirno listino, v kateri se dovoljuje in priporoča pridružitvev.

Obe ti listini pa naj se shranita v arhivu prve unije.

Člen 14.—Ko pa voditelj prve unije, ali kdo izmed njegovih asistentov (Breve papeža Benedikta XV.), na podlagi teh listin ugotovi, da se je ustanovitev res kanonično izvršila in da ima novo društvo isti namen in ista pravila kot prva unija, napiše in podpiše diplomu o pridružitvi, po obrazcu konstitucije *Quaecumque*, kot ga je

spremenil Pij X. Tej diplomi doda popoln seznam odpustkov.

Člen 15.—Družba postane deležna vseh privilegijev in odpustkov nadružbe. Prav tako bo deležna vseh drugih odpustkov, ki jih bo nemara sv. stolica v bodoče podelila uniji.

Člen 16.—Ko voditelj škofijske unije prejme zgoraj omenjene listine mora takoj predložiti seznam odpustkov ordinariju, da dobi njegov „nihil obstat“.

Člen 17.—Pridružitvev je po svoji naravi trajna in zastonj. Prva unija pa more zahtevati neko pristojbino za kritje potrebnih stroškov (kan. 723, 5).

Drugo poglavje

UDJE IN VODSTVO „APOSTOLSKE UNIJE“

§ 1. Udje društva.

Člen 18.—Da se kdo smatra za uda Apostolske unije je treba, da je duhovnik; da je izpolnil preizkusno dobo, ki mora trajati vsaj šest mesecev; da je sprejet po škofijskem voditelju in da je napravil obljubo stalnosti.

Člen 19.—Škofijske unije morejo za gojence velikega semenišča ustanoviti odseke, ki izvršujejo pravila Apostolske unije. Njihova preizkušnja pa obsega izpolnjevanje shede (*Diarium regularitatis*) bodisi ves čas počitnic dveh sledečih si let, alj pa eno celo leto s počitnicami vred.

Člen 20.—Privilegije društva uživajo samo tisti, ki so že napravili obljubo stalnosti.

Člen 21.—Po končani preizkusni dobi kandidat napravi obljubo stalnosti pred škofijskim voditeljem ali pred njegovim pooblaščenim asistentom; in sicer, če je mogoče, pred izpostavljenim Najsvetejšim, ob priliki mesečne duhovne obnove.

Če se pa ne more drugače narediti, sam zase napravi obljubo stalnosti in

potem pošlje škofijskemu voditelju besedilo obljube, ki ga je sam pravilno podpisal, in tako bo naposled dobil diplomu, da je bil sprejet v Apostolsko unijo.

Člen 22.—Obljuba stalnosti se napravi po besedilu, ki se nahaja na koncu teh pravil.

Člen 23.—Uda Apostolske unije more izključiti le škofijski voditelj, vendar šele potem, ko je sobrata opomnil in se je posvetoval s svetovalci.

Javen težak prestopek je zadosten razlog za izključitev.

Če kdo, ki je bil iz društva izključen, želi znova stopiti v društvo, more biti na svojo prošnjo sprejet nazaj in uživati iste pravice kot prej.

§ 2. Škofijski voditelji.

Člen 24.—Škofijske voditelje volijo udje škofijske unije, ki so že napravili dokončno obljubo stalnosti; če so dobili večino glasov, se smatrajo za izvoljene.

Vendar bo izvolitev končoveljavna le, če jo potrdi ordinarij.

Člen 25. — Škofijski voditelji se izvolijo za šest let; morejo se pa ponovno izvoliti kolikorokrat pač.

Člen 26. — Škofijskemu voditelju se izvolita v pomoč asistent, ki naj ga v potrebi nadomešča, in svetovalec. Voditelj in njegova svetovalca pa bodo izbrali nekoga, ki naj bo hkrati tajnik in blagajnik, tudi ta bo član sveta.

Člen 27. — Glavne dolžnosti škofijskega voditelja so tele:

1. Sprejemati ude in vpisovati njih ime in priimek v uraden seznam škofijske unije.

2. Paziti, da se spolnjujejo pravila.

3. Pradstavljati škofijsko unijo pred narodnim voditeljem in na narodnih kapitljih.

§ 3. Narodni voditelji.

Člen 28. — Vsak narod, ki ima več škofijskih unij, mora imeti tudi narodnega voditelja, ki ga izvolijo škofijski voditelji, potrdi pa ga vrhovni voditelj; izvoli se za šest let, toda ne more se ponovno izvoliti.

Člen 29. — Narodni voditelji:

1. Vodijo in skrbje za škofijske unije, ki so na njihovem ozemlju, in pošiljajo prvi uniji prošnje za pridružitve.

2. Sprejemajo shede od škofijskih voditeljev.

3. Udeležujejo se vrhovnih kapitljev.

— 5 Sestavljajo šestletna poročila o unijah na njihovem ozemlju.

Vsakemu narodnemu voditelju se tudi priporoča, da od časa do časa zbere škofijske voditelje po pokrajinah.

Člen 30. — Narodni voditelj lahko pozove nekatere pokrajinske pooblaščenice, da mu pomagajo v njegovi službi.

§ 4. Vrhovni voditelji in vrhovni asistenti.

Člen 31. — Voditelj naddružbe je po samem pravu tudi vrhovni voditelj

Apostolske unije. Izvoli se za šest let. Toda more se ponovno izvoliti kolikorokrat pač. Njegovo izvolitev mora vrhovni kapitelj predložiti pariškemu nadškofu v potrditev.

Člen 32. — Vrhovnemu voditelju pomaga nekak svet, čigar člane imenuje vrhovni kapitelj. Ta svet ne sme šteti manj kot pet in ne več kot dvajset članov, ki pa morajo biti izbrani izmed udov celega društva.

Člen 33. — Vrhovni voditelj sam izbere izmed članov sveta enega ali dva asistenta in enega vrhovnega tajnika, ki vsi hkrati morejo namesto vrhovnega voditelja podpisovati diplome o pridružitvi prvi uniji (Breve papeža Benedikta XV.); določi tudi svojega vrhovnega prokuratorja, ki živi v Rimu in tamkaj zastopa društvo.

§ 5. Vrhovni kapitelj.

Člen 34. — Vrhovni kapitelj sestavljajo:

1. Narodni voditelji.

2. Člani sveta, ki se določajo po členih 32, 33.

Člen 35. — Vsaških šest let se skliče za volitve vrhovnega voditelja in sveta.

Samo kapitelj more spremeniti pravila.

Člen 36. — Kapitelj odloča z večino glasov. Dovoljeno je tudi glasovati po pismu ali po zastopniku.

Člen 37. — Če vrhovni voditelj umrje, vrhovni tajnik vodi celo društvo, vendar začasno.

§6. Kardinal zaščitnik društva.

Člen 38. — Po ustanoviteljevi želji in v skladu s tradicijo društva, naj bi Apostolska unija vedno imela v Rimu svojega kardinala zaščitnika, ki naj s svetom in zaščito pospešuje blaginjo društva (kan. 499).

DOLŽNOSTI UDOV APOSTOLSKE UNIJE. SPLOŠNE DOLŽNOSTI

Člen 39.— Skupne dolžnosti, ki so lastne vsakemu udu Apostolske unije, so tele:

1. Dnevno zaznamovanje shede.
2. Plačevanje letne članarine.
3. Vsakoletna maša za umrle člane.¹

N. B. — Vse to pa ne veže pod grehom.

§ 1. Sheda (Diarium regularitatis).

Člen 40.— Po reformi Pija X. ostanejo obvezne samo naslednje točke v shedi: 1.) Jutranjice s hvalnicami pred mašo; 2.) meditacija; 3.) študij cerkvenih ved; 4.) unijska molitev; 5.) duhovno branje; 6.) rožni venec; 7.) obisk Najsvetejšega; 8.) zapisovanje dohodkov in izdatkov; 9.) posebno in splošno izpraševanje vesti; 10.) zaznamovanje shede.

Neobvezne, a zelo priporočene pa so naslednje točke: 1.) tedenska ali štirinajstdnevna spoved; 2.) mesečna duhovna obnova; 3.) vstajanje zjutraj ob določeni uri; 4.) priprava na sv. mašo; 5.) zahvala po sv. maši; 6.) priprava na meditacijo; 7.) branje sv. pisma.

Člen 41.— Znamenja, ki so pri nas v navadi za zaznamovanje shede, so naslednja: » nabožna vaja pravilno opravljena; + neprostovoljna opustitev; O prostovoljna opustitev; vendar pa more vsako društvo svobodno izbrati znamenja, ki se mu zde primernejša.

Člen 42.— Shedo je vsak mesec ali vsake dva meseca treba poslati: 1.) ali škofijskemu voditelju; 2.) ali kakega članu njegovega sveta; 3.) ali špiritualu kakega velikega semenišča.

V teh zadnjih dveh primerih je vedno treba obvestiti škofijskega vodite-

lja; ali pa mora voditelj sam od sebe poizvedovati, če se ta sheda redno pošilja.

Člen 43.— Izjemoma in v primerih, o katerih bo sodil škofijski svet, se more sheda pošiljati tudi duhovniku, ki ni član.

Člen 44.— Škofijski voditelji naj shedo pošiljajo narodnemu voditelju ali kateremu izmed članov narodnega sveta.

Člen 45.— Narodni voditelji naj shedo pošiljajo vrhovnemu voditelju.

§ 2. Plačevanje letne članarine.

Člen 46.— Ustanovljena je vrhovna blagajna društva, ki se vzdržuje s sorazmerno članarino, plačano od posameznih članov.

Člen 47.— Vsaka narodna unija določi denarni prispevek, ki ga morajo plačevati člani.

Člen 48.— Vsaka škofijska unija določi denarni prispevek, ki ga morajo plačevati člani za potrebne stroške društva, n. pr.: za tiskanje okrožnic, za razpošiljanje pisem in za vabila članov samih.

Člen 49.— Zelo pa je želeto, da bi vsak član bil naročen na kako revijo Apostolske unije.

§ Maša, ki jo je vsako leto treba opraviti za umrle.

Člen 50.— Vsak član mora vsako leto opraviti eno mašo (primarna intencija) za umrle ude društva.

Gotovo se zdi bolje, da se ta maša opravi v mesecu novembru, vendar smo mnenja, da je to treba prepustiti tradicijam ali pa tudi željam vsakega društva.

Posebne dolžnosti

Člen 51.— V vsaki deželi naj narodni shod določi pravila, po katerih bodo škofijski voditelji sestavljali ra-

¹ V Franciji je treba dostaviti: 4. Udeležba na trimesečnih sestankih (Narodni kapitelj v Montsoultu 1957).

člune o dohodkih in izdatkih ter jih predlagali narodnemu voditelju.

Člen 52. — Narodni voditelji pa morajo na vsakih šest let izdelati poročilo o unijah, ki so od njih odvisne, in ga poslati vrhovnemu kapitlju.

Četrto poglavje

SEZNAM ODPUSTKOV IN PRIVILEGIJEV, KI SO JIH RIMSKI PAPEŽI PODELILI PRVI UNIJI SVETNIH DUHOVNIKOV PRESV. SRCA JEZUSOVEGA

I. Popolni odpustki.

Članom, ki so bili pri spovedi in sv. obhajilu in so vrh tega pobožno obiskali kako cerkev ali javen oratorij ter so tamkaj molili po papeževem namenu:

1. Na dan, ko so se vpisali v unijo.
2. Na dan, ko so po prestani preiskusni dobi napravili obljubo.
3. Vsako leto na božični praznik, na praznike obrezovanja Gospodovega, razglašenja Gospodovega, na velikonočni praznik, na praznik vnebohoda, sv. Rešnjega Telesa N. G. J. K. in presvetega Srca Jezusovega; prav tako na praznike spočetja, rojstva, oznanjenja, očiščenja in vnebovzvetja brezmadežne Device Marije; dalje na vse godove dvanajstih apostolov.

4. Na vsakem letnem shodu za posvetilno molitev presvetemu Srcu Jezusovemu: „Domine Jesu Redemptor noster amantissime“, skupno s posvetilno molitvijo blaženi Devici: „Ad te uno animo“.

5. Kolikorkrat delajo mesečno obnovo (tako za člana kakor za druge duhovnike, ki vrše isto pobožno pravilo).

II. Nepopolni odpustki.

1. Sto dni, kolikorkrat pošljejo odgovarjajočemu škofijskemu predstojniku mesečno poročilo o svojem življenju na podlagi unijske shede in enkrat vsaj skesanega srca molijo po namenih rimskega papeža očenaš, zdravamarijo in častbodi.

2. Sedem let, kolikorkrat na duhovnih sestankih, ki se običajno vrše čez

Člen 53. — Škofijske unije smejo, potem ko so obvestile predstojnike višje eđnice, dodati tem pravilom svoja posebna pravila, da le niso nasprotne tem osnovnim pravilom društva.

mesec, skesanega srca molijo prej imenovani posvečeni presvetemu Srcu Jezusovemu in blaženi Devici.

3. Tristo dni, kolikorkrat skesanega srca zmolijo posvetitev Devici Mariji.

4. Sto dni enkrat na dan, če vsaj skesanega srca opravijo lastno molitev Apostolske unije: „Domine Jesu, qui nos indignos elegisti“.

III. Privilegiji.

1. Osebni privilegij oltarja: štirikrat na teden.

2. Oblast dajati krščanskemu ljudstvu papežev blagoslov z dodanim popolnim odpustkom z razpelom in enim znamenjem križa, po predpisanem obredu in besedilu, zadnji dan svetih pridig štiridesetdanskega posta, adventa, misijonov in duhovnih vaj.

3. Oblast blagoslavljati izven Rima, če je privolil ordinarij kraja, v katerem bodo izvrševali to oblast, križe, razpela, molke, svetinjske in majhne kovinaste kipe našega Gospoda Jezusa Kristusa, brezmadežne Device Marije in vseh ter katerih koli svetnikov, in navezovati vse in posamezne apostolske odpustke.

4. Oblast navezovati respelom popolni odpustek, imenovan „Toties quoties“ za umirajoče.

5. Oblast navezovati marijanskim rožnim vencem odpustke očetov dominikancev (razen odpustkov, lastnih vernikom, ki so vpisani v bratovščino rožnega venca) in pa odpustke, ki imajo ime po očetih križarjih (Patres Crucigeri).

6. Oblast navezovati molkom tako imenovan^e Brigitine odpustke.

7. Privilegij, da lahko pet škapulirjev, (za katere že imajo oblast) pravilno blagoslovljajo in nadevajo po enem samem obrazcu; dá celo, če je zbranih veliko vernikov (ob času božjih poti ali misijonov), lahko iste škapulirje skupaj blagoslavljuje, ne da bi bilo treba zapisovati imena posameznikov, kadar je to predpisano.

Opomba. — Kar se tiče pogojev, tako za tiste, ki te privilegije uporab-

ljajo, kot za tiste, na katere se našajo, glej odgovarjajoče listine.

Drugi privilegiji.

1. Pravica maševati eno uro pred zoro (Pr. Z.C.R. kan. 821, § 1).

2. Pravica anticipirati od ene popoldne molitev jutranje in hvalnic duhovnih dnevnice naslednjega dne.

3. Privilegij zasebno maševati prvi petek v mesecu votivno mašo presvetelega Srca Jezusovega.

Peto poglavje

MOLITVE IN OBLJUBA STALNOSTI

1. Vsakdanja molitev.

Domine Jesu, qui nos indignos eligisti in sanctum servitium tuum : ardenti tibi serviendi desiderio animati enixe te imploramus, ut nobis tribuas perseverantiam in propositis nostris et cotidie magis nos imbuas spiritu nostrae vocationis : spiritu fidei et puritatis, obedientiae et humilitatis, spiritu mortificationis et paupertatis, mundi contemptus et abnegationis nostri, spiritu zeli pastoralis et pietatis profundae, et super omnia spiritu caritatis, ut formeris tu in nobis, Christe, et unusquisque nostrum dicere valeat : vivo ego, iam non ego, vivit vero in me Christus!

O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria, adiuva nos, ut hanc formam Apostolicam plane in nobis exprimamus, donec tecum gloria caelesti perfruamur!

Sancti Angeli Custodes, sancte Joseph, impetrate nobis de Sacro Corde Jesu, ut cum omnibus sacerdotibus toto orbe terrarum adlaborantibus formemus Unionem vere Apostolicam in dies magis magisque ferventem et clariscentem ! Amen.

Sancte Pie X, ora pro nobis!

Sancte Joannes Maria, ora pro nobis!

2. Posvetitev presvetemu Srcu Jezusovemu.

Domine Jesu, redemptor noster amatissime, et Sacerdos in aeternum, nos supplices tuos, quos appellare amicos et sacerdotii tui participes facere dignatus es, propitius respice. Tui sumus; tui perpetuo esse volumus; ideo sacratissimo Cordi tuo, quod tamquam unicum salutis perfugium laboranti humano generi ostendisti, dedicamus nos hodie totos et addicimus. Tu qui sacerdotibus, uberes divini ministerii fructus promisisti, fac nos, quaesumus, idoneos in vinea tua operarios, vere humiles et mites, spiritu devotionis et patientiae plenos, ita flagrantem amore tui, ut eundem caritatis ignem in animis fidelium excitare et fovere non cessemus.

Nostra igitur corda incendio tui Cordis innova, ut jam nihil aliud studeamus, quam tuam promovere gloriam, et animas Tibi lucrari, quas pretioso sanguine redemisti. Miserere, Pastor bone, praesertim sacerdotum, fratrum nostrorum, si qui, ambulantes in vanitate sensus sui, Te et dilectam sponsam tuam, Ecclesiam, lacrimabili defectione contristarunt. Concede nobis ad tuum complexum eos reducere, aut certe ipsorum expiare delicta, resarcire damna, et dolorem, quo Te af-

ficiunt, amoris nostrj consolatione minuere. Sine, denique, Te quisque nostrum exoret his Augustini verbis: „O dulcis Jesu, vivas Tu in me et concealedscat spiritu meo vivus carbo amoris tui, et excrescat in ignem perfectum; ardeat jugiter in ara cordis mei, ferveat in medullis meis, flagret in absconditis animae meae; in die consumptionis meae consummatus inveniar apud Te, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas Deus, in saecula saeculorum. Amen.

3. Posvetitev Devici Mariji.

Ad te uno animo prosternimur, o augusta Mater Sacerdotis aeterni, quem summo Patri, divinam Hostiam pro salute humanj generis magnanima obtulisti, tu quoque hostia acceptissima Deo litata. Respice nos benigna, et habe omnino tuos, quos Filius tuus Dominus noster singulari benignitate dispensatores elegit verbi sui et multiformis gratiae suae, voluitque praecones ac ministros immensae tuae misericordiae. Recordare, pia, quae ipse tibi, in dilecto discipulo sacerdote, praecipue de nobis e cruce commendavit! O! quam grata resonat adhuc unicuique nostrum ea suavissima vox: Ecce Mater tua! O! quam insigne donum, praesertim sacerdotibus, in te relictum est, eximiis bonis perenniter fecundum! Tu nempe ab origine Immaculata, tu sedes sapientiae, tu Virgo prudentissima, tu Mater pietatis, tu Regina Apostolorum, tu sacerdotalis ordinis praesidium et decus.

*

2. štev. OU bo objavila mnogo novic, ker jih tu zaradi daljših člankov ni bilo mogoče sporočiti. Naj gospodje oprostite!

De tot igitur beneficiis a te et per te, Mater amantissima, acceptis, habentes memorem gratiam, eo fidentius in sinum caritatis tuae gementes, confugimus, eoque enixius opem tuam, per difficultates temporum, imploramus Tibi nosmetipsos et quaecumque sunt animi et corporis bona omnesque vires ac labores omnes, in animarum salutem susceptos vel suscipiendos, penitus committimus, devovemus, consecramus in Corde tuo fideliter conquiescentes, sic fove nos et excita, ut, quod assidue petimus, in spiritu sanctissimae nostrae vocationis magis quotidie magisque per te perficiamur. Amen.

4. Obljuba stalnosti.

Ego...., cum tua venia, Reverende Pater, coram Omnipotenti Deo uno et trino, sub auspiciis sacratissimi Cordis Jesu, sub protectione beatae Mariae Virginis, Matris ejus Immaculatae, sancti Angeli mei Custodis, et sancti Joseph hujusdem Deiparae Sponsi, ad majorem Dei gloriam, ut meae sanctificationi et animarum salutis efficacius me impendam, plena cognitione mihi comparata regularum Unionis Apostolicae sacerdotum saecularium Sacratissimi Cordis Jesu in basilica Sacratissimi Cordis Jesu in Monte Martyrum Lutetiae Parisiorum canonice erectae, mea sponte hanc Unionem ingredior, ipsique Deo toto animo meipsum offero ac dedico, et fidens Cordi Jesu per Mariam, praedictas regulas fideliter et constanter nisi legitime impediatur observaturum esse promitto. Amen.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali). — Urejuje: uredniškj odbor (dr. Filip Žakelj, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanke Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Vilko, Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

